

Irsksetteren

anno 1997

**- utvikling og resultater
i perioden 1978 - 1997**

**Norsk Irsksetterklubb
stiftet 1917**

Innholdsfortegnelse

<i>Irsksetteren som jakthund</i>	<i>s.</i>	5 - 6
<i>Forord.....</i>	<i>s.</i>	7 - 8
<i>Formenn i NISK.....</i>	<i>s.</i>	9
<i>Irsksetteren i Sverige 77 -97</i>	<i>s.</i>	10- 13
<i>Hilsen fra Dansk Irsksetterklubb</i>	<i>s.</i>	14 - 16
<i>Irsksetteren i Finland.....</i>	<i>s.</i>	17 - 19
<i>Grunndressur og jakttrening.....</i>	<i>s.</i>	20 - 29
<i>Jaktprøver.....</i>	<i>s.</i>	30 - 34
<i>Norske Jaktchampioner 78-97</i>	<i>s.</i>	35 - 43
<i>Årets Irsksetter 1985-1997.....</i>	<i>s.</i>	44
<i>Irsksettere som har vunnet høystatusløp 78-98 ...s.</i>		45
<i>Irsksetteren som helårs brukshund</i>	<i>s.</i>	46 - 49
<i>Siri - en fortelling.....</i>	<i>s.</i>	50 - 51
<i>To historiske oppdrettere.....</i>	<i>s.</i>	52 - 55
<i>Viktige Norske oppdrettere.....</i>	<i>s.</i>	56 - 65
<i>Den røde tispa - en fortelling.....</i>	<i>s.</i>	66 - 68
<i>Stell av pels før utstilling</i>	<i>s.</i>	69 - 70
<i>På streiftog gjennom utviklingen...</i>	<i>s.</i>	71 - 74
<i>Irsksettere med 1. premie på jaktprøve.....</i>	<i>s.</i>	75 - 81
<i>Norsk Irsksetterklubbs vedtekter.....</i>	<i>s.</i>	82 - 89
<i>Etterord - Fremtiden for Irsksetteren.....</i>	<i>s.</i>	90 - 95
<i>HD statistikk</i>	<i>s.</i>	96

Grafisk design/produksjon: BokstavHuset AS, Tromsø

Irsksetteren som jakthund

**Den perfekte kombinasjonshunden for høyfjell,
lavland og skogsfugljakt.**

Irsksetteren er idag sammen med Vorstheren den rasen som egner seg best dersom man skal ha en hund for flere typer jakt. Den er robust, tåler surt og kaldt vær utmerket, og har en enorm utholdenhets. I vårt mangfoldige terreng hvor det svært mange steder er bratt og kupert er den velegnet. Rasen er gjennom de siste 20 år forbedret betydelig gjennom seriøs avl fra flere oppdrettere, og gjennom de 10 siste år har det skjedd en revolusjon.

Av Jan Arild Kingswick

For 20 år siden hadde vi en liten stamme av irsksettere som kunne konkurrere med de beste innenfor andre raser av stående fuglehunder, idag er vi fullt ut på høyde, og man finner idag irsksettere som vinnere av både NM-Lag, Høyfjellspokalen, Norsk Derby, NM-Lavland, NM-Skog og samtlige høystatusløp for unghunder. Der man før var plaget med manglende jaktlyst, for dårlig standinstinkt og frynsete gemytt, har man idag hunder som tilfredstiller selv de strengeste krav til bruk i konkurranse både på lavland, høyfjell og på skogsfuglprøver. Rasen kjennetegnes ved at de har robust gemytt, er enkle å lære apport, og at de også har solid og gjennomgående godt standinstinkt.

Det som er viktig er at man er klar over at man ved kjøp av en slik rase har kjøpt et individ som krever en fast hånd, og som må ha mye trening. Den egner seg ikke for turgåere eller de som bare skal ha en familiehund, den må brukes i sitt rette element som er jakt etter hønsefugl. Dressuren bør starte tidlig, og man bør være nøye med grunndressuren før den håpefulle taes med i fjellet.

Dersom man ikke har kunnskap nok, sørge for å komme med i fuglehundmiljøet hvor det er flere som kan hjelpe til. Dette er ikke problematisk, de klubber og foreninger som driver med fuglehund har flinke instruktører som alltid stiller opp for nybegynnere. Den boka du nå holder i hånden er laget for å vise den fantastiske utviklingen som har vært i arbeidet med den irske setter, samt gi et perspektiv på hva man har oppnådd, og hva som eventuelt gjenstår i utviklingen av denne flotte rasen.

Forord

Ved jubileer tvinges man til å se bakover, til å stanse noen øyeblikk og tenke over hva som har skjedd og i hvilken retning det bører. I fortida ligger nøkkelen til forståelse av nåtid og framtid. En jubilumsbok for Norsk Irsksetterklubb vil derfor minne gamle og fortelle nye irskettereiere om våre røtter, og vil kunne være en lærebok og inspirasjonskilde for vårt felles videre arbeid.

80 år i hundeperspektiv tilsvarer 560 år for oss mennesker hvis vi sier at det går 7 menneskeår på 1 hundeår. Med samme forholdstall, representerer dette ca 20 hundegenerasjoner. En aktiv oppdretter kan rekke 10-15 generasjoner dersom han/hun avler nye generasjoner hvert 4. år. Forbedrer man ønskede egenskaper hver gang, blir dette vesentlige endringer selv om arveligheten i noen sammenhenger er forholdsvis liten. Med slike perspektiver er det lett å se behovet for en historie- og jubilumsbok. Den skal gi oss et bilde av de som har lyktes og deres hunder, samt forsøke å forklare hvorfor noe gikk bra og andre ting ikke ga det forventede resultat.

Klubben har tidligere gitt ut jubilumsbok for periodene 1917-1967 og senere 1917-1977. Når vi nå velger å gi ut en ny bok med hovedvekt på 20-årsperioden 1977-1997, er dette utifra en erkjennelse av at dette har vært en periode med voldsom utvikling for irsketteren i Norge. Samtidig er det 20 år til NISK er 100 år, og da vil det være naturlig med en ny bok.

I løpet av 20-årsperioden har fuglehundsporten i Norge "eksplodert" i aktivitet og omfang. Dette gjelder også irsketteren som rase og Norsk Irsksetterklubb som organisasjon. Fra omkring 180 registrerte irskettere pr år i 1977 og 400 medlemmer er tallene i dag nær 3-doblet. Gledelige å registrere er imidlertid at i denne perioden har irsketteren også virkelig etablert seg som en fullverdig jakthund og konkurrent i jaktprøvesporten i forhold til engelsksetter og de øvrige rasene. Fra å være enslige svaler på et jaktprøveparti med skrå, spørrende blikk fra de øvrige deltagerne, finner vi i dag at irsketteren er representert godt i forhold til sin utbredelse både i deltagelse og på premielistene. Ved finalen i NM-Høyfjell i 1996 var f.eks 4 irske kvalifisert av 18. I 1990 årene har vi opplevd å vinne Norsk Derby, NM-Skog og NM-Lavland,

NM-Lag og Høyfjellspokalen. Det er bare “prikken over i-en”, NM-Høyfjell, som mangler. Med den hyppighet vi i dag tar 1.VK-finale, kan dette gjerne bli årets jubileumsgave.

Avlsmessig i denne perioden er det nok ”US”-innslaget som har vært mest utslagsgivende og omdiskutert. Det har utvilsomt gitt oss positive bidrag i form av jaktlyst, fart og toel, men også negative sider som kontaktløshet og dårlig eksteriør. Kombinert med våre stabile norske linjer samt en rekke andre interessante importører både fra Irland og Italia, synes dette imidlertid å ha gitt oss et godt utgangspunkt for videre framgang.

Organisasjonsmessig framstår klubben nå også som en demokratisk og moderne organisasjon. Med 7 avdelinger og 5 distrikt underlagt et hovedstyre, er aktiviteten og kontakten opp mot medlemmen ivaretatt samtidig som fellesinteressene for rasen på landsbasis håndteres av hovedstyret på vegne av en representativ Generalforsamling. Vi håper og tror at dette vil gavne arbeidet videre for den røde og den rød/hvite irske setter.

Denne boken har sitt utgangspunkt i et initiativ fra Jan Arild Kingswick i Tromsø. Styret var lette å be i en slik sak, og sammen fikk vi etablert en jubileumsbok-komite bestående av Sten Tore Bakken og Per Harald Nymark i tillegg til Jan Arild. Undertegnede har fungert som konsulent og vært bindeleddet til Styret. Boken består av en endel nyskrevet stoff i form av signerte artikler og innlegg, men også av endel tidligere publiserte artikler og annet stoff. Takk til alle som har bidratt med skriving, fotoer og annonser. Styret takker spesielt komiteen med Jan Arild i spissen for et utmerket arbeid. Innhold i artikler og innlegg står selvfølgelig for forfatternes regning. Med tradisjoner fra et frittalende og engasjert fuglehundmiljø, håper vi at leserne finner boken interessant.

*Birger Stene
formann i jubileumsåret.*

Formenn i NISK i årene 1978-1997

Av Birger Stene

I 20-årsperioden som denne boka dekker har klubben hatt 8 forskjellige formenn:

1978 - 79	Alf Tjersland
1980 - 81	Frank A. Olsen
1982 - 83	Harald Lundstedt
1984 - 87	Johnny F. Andersen
1988 - 90	Terje W. Johansen
1991	Sverre Heim
1993	Per A. Kristensen
1993- 94	Sverre Heim
1995 -	Birger Stene

Fram til 1994 hadde alle formenn og hovedtyngden av styremedlemmene sin tilhørighet til Osloområdet. I og med overgangen til en desentralisert organisasjonsstruktur, lå imidlertid forholdene bedre til rette for å bryte dette mønsteret. Bedre og billigere kommunikasjoner med fly, telefonmøter og Internett gjør også sitt til at bosted ikke lenger spiller så stor rolle. Birger Stene ble derfor i 1994 den første formann med et annet utgangspunkt enn Osloområdet.

Formennene i perioden er kjente og respekterte medlemmer som også har satt sitt preg på resultatlister og avl. Med få unntak er de også aktive jaktpøvedommere. Etter sin formannsperiode fortsatte Johnny helt fram til og med 1994 med å lage klubbens Årbok. Sverre ble umiddelbart etter sin funksjonstid innvalgt i NKKs Hovedstyre og sitter nå der i sin andre 2-årsperiode.

Opp til idag synes det å ha gått greit med å skaffe fram kandidater til formannsjobben og øvrige plasser i styret. Med nå et rekrutteringsgrunnlag fra hele landet, burde det også i fremtiden være mulig å få gode og handlekraftige styrer i Norsk Irsksetterklubb.

Irländsk setter i Sverige

1977-1997

Från att fram till 1970-talet blivit betraktad som en tämligen tandlös motståndare på jaktproven och som oftast saknade tillräcklig ståndsinstinkt, är den röda settern idag sedd som en jämbördig och fruktad konkurrent av våra medtävlare. Under de senaste tjugو åren har vi haft både Derbyvinnare och Svenska Mästare samt alltför framstående placeringar på högstatusprov.

Vi har problem också - de flesta uppfödarna i Sverige avlar fram irländska settrar som endast till det ytter liknar rasen. Vi vet alla hur trevlig och behaglig rasen är som hemmahund men att för den skull degradera den till sällskapshund visar på totalt ointresse och engagemang för de rasspecifika inre egenskaperna. Jag tänker inte offra mer utrymme här på detta problem utan kan bara konstatera att Sverige dessvärre är det nordiska land där dessa hundar och deras uppfödare fått starkast fotfäste. Vi upplever ändå en viss ljusning i omväldens mer kritiska inställning till dessa rasotypiska hundar.

SISK arbetar som alltid strävsamt vidare för att förbättra rasens jaktliga egenskaper och där har utvecklingen varit positiv. På slutet av 70-talet dominrade Sven Paradis och kennel Janås helt den svenska jaktprovsarenan. Tidigare under decenniet hade Cross Elm importerats från Irland och tillsammans med SUCh Janås Rilla producerade han ett antal framstående hundar med 1:a pris på jaktprov. Mest namnkunnig var SUCh Janås Dorothy som var den första representanten för rasen att vinna en öppen segrarklass på fält. Detta var då inget mindre än en sensation. Förutom Dorothy gav kombinationen Dacca, Estelle, Hjort av Mac och Ida. Den sistnämnda gjorde sensation genom att placera sig som 2:a i Svenskt Derby 1980.

I slutet av 70-talet övertog Sven Paradis Bengt Engelbrechts norska import Nimbus och förde fram honom till 1:a pris i ungdoms- och öppen klass innan han återvände till Norge där han sedanmera slutade som den högst meriterade Irländska settern genom

tiderna med dubbelt dubblechampionat N&SUCH och N&SJCh. Kennel Janås parade Dorothy med Nimbus fyra gånger och även här blev flera 1:a pristagare, bl.a. Janås Koff, Janås Lina och Janås Nick. Nick var även 2:a i Danskt Derby 1985.

Inspirerad av Kennel Janås framgångar importerede Lisbeth Andersson och Jack Engelbrektsson Steinfossens Rissa och senare Steinfossens Ginny från Norge. De var helsystrar och var fallna ur den smått legendariska kombinationen NU&JCh Chif - Irmüns Gaysa II. Rissa gjorde sig mest känd som mor till S&NUCh Lisands Nano i kombination med Int.UCh Pelé. Nano gjorde succé som unghund när han tilldelades flera 1:a pris och som följdtes upp av stora framgångar som vuxen med bl.a. flera SM-placeringar.

Nano hade en framgångsrik halvbror SUCH Aeris Da P Killen som vann Skogs-SM 1986 och -88.

Kennel Lisands parades sin mycket vinstrika Steinfossens Ginny med Lisands Nano och den lyckosamma kombinationen gav inte mindre än sex segrarklasshundar i Sverige och Norge - bl.a Purdey, Sasca, Bianca. Sasca blev historisk då hon blev första irländska setter sedan 1932 att vinna Svenskt Derby 1985 och liksom sina föräldrar placerade hon sig på Fält-SM

Under andra hälften av 80-talet presenterades två nya hanhundar som fått betydelse för aveln. Kennel Janås importerede från Irland IrlFTCh Moanruad Sapphire. Den andre var "US" Bailey My Dream Cham som familjen Ahlvist införlivade till kennel Ängledal. Baily var fallen efter den amerikanska importen Zan Sett Yankee Dream och NU&JCh Ängledals Aida. Janås Ida parades med Sapphire och resultatet blev bl.a. SU&JCh Janås Tess som förutom att hon var den första svenskuppfödda och svenskägda dubblechampionen av rasen vann Fjäll-SM -92. Sapphire hade ytterligare sex avkommor som tagit 1:a pris i öppen klass i Sverige, SUCH Janås Tickan, SUCH Rödmyran Briza, kullsystonen SUCH Thodos Calle Canon och Thodos Caija samt kullsysterarna Östrabys Amy och Axi.

Bailey som används sparsamt i avel har bidragit med fyra segrarklasshundar. Janås Arrac och Annie i Danmark och SUCH Thodos Drina samt SUCH Fjoppa.

Janås Tess parades med Lisands Purdey och resulterade i syskontrion SJCh Mörvikens Mirax, Mocca som bl.a. blev 3:a i Fjällpokalen -91 och tilldelats 1:a öppen klass samt Max med 1:a pris öppen klass.

Framgångarna på högstatusproven kom allt tätare och 1992 var Nävermons Celma en knapp slagen 2:a i Fjällpokaltävlingen.

När den italienske hanhunden Gard stod till avelstjänst i Norge utnyttjades han även till ett par svenska tikar och lämnade bl.a. kullbröderna S&NUCh Thodos Ecco och Enrico. Den sistnämnde mycket framgångsrik i sitt nya hemland Finland, där han bl.a. blev Finsk Mästare 1996.

En annan framgångsrik syskonskara som blivit segrarklasshundar är Huntman's Little Feather, Tipi Sqaw och Apache.

I början av 90-talet importerades Sheantullagh Petrel från Irland. Petrel har haft stora framgångar allt sedan ungdomsklass, framförallt i Norge och höjdpunkten hitills i karriären var när han vann NM-lavland 1995.

Rasen har utvecklats på ett mycket positivt sätt och det nära samarbetet mellan de nordiska länderna framstår tydligt när man gör en sådan här tillbakablick.

Det nordiska avelsutbytet tillsammans med några nya väl valda och lyckade utomnordiska importer bör vara en stark plattform att stå på för att kunna tackla eventuella problem vi ställs inför. Idag står det klart att en bred avelsbas är det säkraste sättet att undvika ärfliga sjukdomar och defekter. Klubben har förbättrat seviken för uppfödare genom att skapa SISK-rasdata som bygger på datauppgifter från Kennelklubben. Förhoppningsvis kan vi inom en snar framtid utbyta information via data mellan de nordiska länderna och på så sätt ytterligare förbättra servicen.

En liten men mycket engagerad skara uppfödare samt ett antal unga entusiastiska hundförare gör att framtiden ser ljus ut både för rasen och klubben i Sverige. Våra föregångare räddade rasen och det gäller för oss att förvalta arvet väl så att vi i vår tur kan lämna den vidare till våra efterföljare ytterligare förbättrad. Rashundsavel är ett kulturarv - vi har rasen bara till låns och skall bevara och förädla den, inte förändra.

Britt-Marie Dornell Thorn

"Årets Irländare" i Sverige (började att tävlades om 1981)

1981	Solvollens Desima
1982	Steinfossens Ginny
1983	Janås Estelle
1984	Janås Koff
1985	Lisands Sasca
1986	Lisands Purdey
1987	Janås Koff & Solvollens Sic Itur
1988	Aeris Da P Killen
1989	Janås Tess
1990	"US" Bailey My Dream Cham & Solvollens Sic Itur
1991	Chestnut Bess
1992	Janås Tess
1993	Sheantullagh Petrel
1994	Östrabys Amy
1995	Sheantullagh Petrel
1996	Mörvikens Mirax

Lisands Sasca

Janås Tess

Hilsen fra Dansk Irsketterklubb

Af Palle Krag, Vejle

Dansk Irsketterklubb vil med dette indlæg ønske Norsk Irsketterklubb tillykke med 80 års jubilæet. Den meget store fremgang som den irske setter har haft i Norge, har kun haft en lille afsmitning i Danmark, men vi har trods alt haft fremgang på alle områder.

Det er lykkedes at nedbringe antallet af tillagte hvalpe til det halve, så der i 1996 kun er registreret 111 irsketterhvalpe. Vi er dermed kommet på linje med de øvrige engelske stående racer i Danmark. ES 143 hvalpe, P 111 hvalpe og GS 84 hvalpe. Det oppfatter jeg meget positivt, da det betyder at det nu er jagthundene, der bliver avlet på, og ikke udstillings- eller stuehunde. Dansk Irsketterklub kan med et medlemstall på ca. 250 medlemmer, nemt tilfredsstille jægere og markprøvefolk med ca 100 tillagte hvalpe pr år. Der findes dog stadig enkelte, der opdrætter hunde kun til udstilling. Disse udstillingsopdrættere har for de mest produktives vedkommende, importeret avlshundene fra England, en helt anden type hund, end gjennomsnits jagthundene i Danmark.

Dansk Irsketterklub har i de seneste år arbeidet målbevidst på at opnå en type hund, så de store udstillingshunde, der ikke kan gå på jagt, undgås. I den forbindelse har vi haft den glæde, at Vigdis og Per Nymark, har deltaget i en dommerkonference, og dømt vor største udstilling i Odense. Vi håper på at dommerne efter konferencen, vil dømme mere ensartet, og koncentrere seg om "den rigtige type".

Set som helhed er det de kontinentale racer, der har haft størst fremgang antalsmæssigt i Danmark, jægerne svigter de engelske racer i disse år. Mange jægere har små jagtarealer, og jagten skulle jo gerne være hele dagen. En del jægere mener, at den kontinentale hund er bedst i skov og krat. Det må medgives, at der ikke er mange engelske hunde opført i det særlige "Schweissregister" hvor uheldige råvildt

jægere, kan henvende sig for og få assistance, når dyr bliver skadeskudt. Altfor få engelske hunde deltager ligeledes i spor- og slæbprøverne.

Et sted irsksetteren har manglet fremgang og placeringer er, Dansk Jagthunde Derby. Fra 1935, da Lyngmarkens RAY, ført af S.A Tetzlaff blev 2. vinder, gik der ca. 60 år, til 1994 før det blev en rød hund, der stod øverst på sejrspladet ved Dansk Derby.

1. vinder 1994 blev TILDE 04622/92, efter Janås ARRAC 09430/89 og TANJA 31412/83, opdrættet af Jørgen Jensen og ført af Erik Marker. TILDEs mormor var legendariske DK BR CH CANEL, 10746/75, som Jørgen Jensen i 1983 førte så flot frem, som den første irsksetter med brukschampionat i Danmark.

1993 blev THES 17899/91, 2.vinder, på Derbyet opdrættet og ført af Kim Jacobsen. THES er efter TELL 31414/83 og Lindballes SHEBA 19792/85. THES er også barnebarn efter DK BR CH CANEL.

På 1995 Derbyet blev Skovlykkes BINE 08420/93, 5. vinder. BINE er efter LUPI 21502/88 og DK JCH ZITA 10563/89, opdrættet og ført af Erling Christensen. ZITA er efter Janås NICK 28907/83 og BINE 13027/84. Janås NICK er efter NCH SCH NJCH SJCH NIMBUS N06783/77 og SCH Janås DORTHY S24217/74.

Janås NICK er importeret af Edvard Holm, Fyn, der med hunden stod for en meget ualmindelig præstation, ja “en vaskeægte sensation”, var overskriften i DISKS årbog i 1985, da Holm førte sine 2 importerede hunde til topplaceringer på derbyet 85, som 2. og 3.vinder. Janås NICK blev 2.vinder, ualmindelig tæt på 1.vinder, og Moanruad ELKO 33848/83, blev 3.vinder. Det er ikke tidligere sket i Danmark, at samme fører har fået 2 hunde placeret i Dansk Derby.

Det er importeret mange hunde til Danmark, fra forskjellige lande, mest repræsenteret er Sverige, Norge og Irland. Disse importer har selvfølgelig sat deres præg på avlen, men enkelte opdrættere har holdt sig helt til danske hunde, og klaret sig flot endda. Efter min mening, er det meget nødvendigt, at der kommer avlsmatriale til Danmark udenfra, når antallet af tillagte hvalpe er på 100 pr. år, er det ganske få der slipper igennom, opvægt, dressur, markprøver, og bliver brugt i avlen.

I perioder har der kun været 2 eller 3 hanner, der kunne opfylde AVLSVEJLEDNINGENS krav om 1.præmie på markprøve. Faren for ”MATADORAVL” vil defor hurtigt blive aktuel, selv om det ikke er et krav, at være markprøvepræmieret, for at blive brugt i avl.

Vi ser i Danmark frem til, at reglerne for rejse til Norge og Sverige, med hund, bliver lempligere. Så kan vi nemmere og billigere, udveksle avlsmatriale, og mange vil også gerne deltagte i jagt og markprøver.

Af importhundene er det Janås ARRAC 09430/89, efter ”US” BAILEY MY DREAM CHAM N06768/85 / Janås TINA S31475/86, der er blevet brugt mest i

avlen. Her er Derbyvinder TILDE, det flotteste resultat til dato, selv om vi ikke må glemme flere flotte placeringer på efterårs vinderklasser, blandt afkommet.

Det er imidlertid, et barnebarn af DK BR CH CANEL der kommer nærmest titlen som "Avlsmatador". DK CH NIX 06693/86, Krageredens PLUTO 27903/80 / KIZZY 03544/79, har været brugt ualmindelig meget, og med rigtigt godt resultat, på flere tæver. Mange hvalpe har opnået flotte placeringer i vinderklasse. Da NIX har været så meget brugt, er det også den hanhund, der til dato, har flest hvalpe HD fotograferet. NIX egen HD status Før 1976 var det meget sjældent, at en irsksetter blev placeret i vinderklasse om efteråret. 1976, Dansk Irsketterklubs 60 års jubilæumsår, blev på en måde et vendepunkt med vinderklasseplaceringer om efteråret. I 77 placeres Jens Chr. Nielsen som 3.vinder med MAJOR 976/74, (Lindballes RUSTO 7744/71 / Hvissingens LINDA 32328/69), og Edvard Holm med Moanruad GRATEFUL 17673/73, også som 3.vinder, på hver sin vinderklasse.

Året efter i 1978 blev Edvard Holm 4.vinder i vinderklasse, med Moanruad METEOR 141/77, og ugen efter ved Danmarks mesterskabet 4.vinder, det var kun 3.gang i klubbens historie, at en rød hund blev placeret ved et DM. Det var også i 1978, at CANEL fik den første aktie i brugschampionatet.

Selv om der i den forløbne 20 års periode, har været år, hvor der ikke er placeret en rød hund i vinderklasse, er det nu almindeligt, at en eller flere hunde placeres.

I 1996 blev LIVA 21500/88 1.vinder og LUPI 21502/88 2.vinder på FJDs efterårs vinderklasse, hundene er kulsøkende efter TJAK 11354/87 og LINE 15208/85, opdrættet af Kennel Mårup, før kennelnavnet var registreret. Det var også LIVA der vandt den Internationale vinderklasse i Finland 1991, ved Hønsehundssektionens jubilæum. På Jægerforbundets vinderklasse blev SANDI 27310/92 (TJAK 11354/87 / DK JCH SENTA 15935/88) 2.vinder, og Englyst DITTE 22268/90 (Janås ARRAC 09430/89 CORGI 18126/82) 6.vinder.

Det er absolut tilfredstillende, når irskettern klarer sig så fint, på de åpne blandede prøver om efteråret. Det næste mål må så være, at vi antalsmæssigt får ligevegt, af placerede hunde, i vinderklasserne.

Det har ikke været tradition med kennelmærker i danmark, dog findes der i dag flere end tidligere. Her nævnes ejerne af de i artiklen nævnte kennelmærker. Kun Danske, og aktive.

"Englyst" Arne Englyst, Kalundborg. "Kragereden" Palle Krag, Vejle. "Lindballes" Egon P. Jensen, Holbæk. "Mårup" K. Andersen, Lønstrup. "Rosendalens" Edvard Holm, Kværndrup, Fyn. "Skovlykkes" Erling W. Christensen, Langeskov, Fyn.

Med disse ord ønsker jeg, på vegne af Dansk Irsketterklub, lykke til med jubilæet, og håber på fremgang for Norsk Irsketterklubb, og alle der arbejder med, og holder af Irsketteren.

Den irländska settern i Finland 1977-1997

Finland har alltid varit antalsmässigt bland de små hönshundsländerna, då vorsteher har varit den mest populära hönshundrasen i landet på grund av att jakten för det mesta bedrivs i skog. Fast Finland har den äldsta rasföreningen i Norden, har volymen alltid varit så liten att endast en rasförening har funnits i landet som har representerat all de engelska raserna.

Denna sammanfattning av de senaste 20 åren i finländska irländska setterns utveckling innehåller inte information om utställningar. Under perioden har vi dock haft ett tiotal utställningschampions, men i Finland kan man bli utställningschampion med två ÖKL 2 pris på prov. Jaktprovsreglerna i Finland skiljer sig från de övriga nordiska regler i det, att föraren skjuter själv vid fågelsituationen. Detta kan något förklara det relativt låga antalet ÖKL 1 premieringar.

I slutet av 70-talet dominerade Fowlers kenneln bode på prov och jakt. Den legendariske Fowlers Tex som var efter den ryske importen Viking och en av Fowlers kennelns stamtkar Fowlers Ocarina, uppfödare och ägare Heinz Ekman vann Elit-tävlingen 1979 och placerade sig också i andra segrarklasser. Tex bror Fowlers Aba, ägd och förd av Osmo Thiel fick också ÖKL 1 pris, men han placerade sig inte i segrarklasser. Tex dotter Fowlers Diva, ägd och förd av Günther Ekman fick också ÖKL 1 pris och placerade sig som nummer 2 i Eliten 1979. Också Tex dotter Fowlers Erika, ägd och förd av Klaus Ekman placerade sig i ÖKL, men kom aldrig upp i segrarklass. Erika lyckades dock placera sig som nummer 3 i Guldpokaltävlingen. Av andra uppfödare kan man konstatera att Redseeker Eire, ägd och förd av uppfödaren Marja-Leena Hakkinen fick också ÖKL 1 pris men placerade sig inte i segrarklasser. Redseeker kennelns blodlinjer baserar sig på gamla finska sällskapshunds- och utställningslinjer. Också Hoophil kenneln, ägare Hans och Riitta Lahtovaara hade vissa framgångar med sin stamtik Hoophil Amexia som

härlammade från Redseeker blodlinjen. Hoophil Decca, som var också dotter av Fowlers Tex, placerade sig ett tjugotal gånger i ÖKL, men lyckades aldrig komma upp i segrarklass.

Under 80-talet låg den irländska settern stabilt på en relativt låg nivå. När Fowlers hundarna slutade blev det 4-5 års tomrum innan nya generationer kom upp. 80-talets framgångar var mycket beroende av Fowlers Tex avkommor från Norge, då döttrarna Skårgangens Donna, ägare Klaus Ekman och Skårgangens Funny, ägare Günther Ekman tävlade i ÖKL och vissa Janås importer från Sverige. Skårgangens Donna fick ÖKL 1 både på fält och i skog och vann en segrarklass i skog. Av andra kennlar var bland de aktivaste den nye Ballynawn Kenneln som ägdes av Minna och Steve Fairhurst. Kennelns stamlik Ballynawn O'Hraig var import från England. Ballynawn hundarna var överläget mest representerade på prov, men resultaten var relativt blygsamma. Ballynawn Rula, ägd av Minna Fairhurst placerade sig ett tiotal gånger i ÖKL och hon blev bl.a Int UCH. Också kullsystern Ballynawn René, ägd och förd av Ahti Heikka blev UCH och lydnadsCH. Ballynawn Kenneln importerade en hel massa hundar, varav Janås Tim placerade sig många gånger i ÖKL, men lyckades inte komma upp i segrarklass. Också danska importen Trille tävlade några gånger i segrarklass i landet men utan framgång. Trille var färdigt dresserad och tävlade redan i Danmark i segrarklass. En av mest framgångsrika Ballynawn-importerna var Kenine Cognac Delight, som placerade sig som nummer 2 i Guldpokaltävlingen 1990 samt som nummer 4 i Derby-tävlingen 1991. Han placerade sig också många gånger i ÖKL, men lyckades aldrig komma upp i segrarklass. Samma år som Kenine Cognac Delight blev tvåa i Guldpokalen placerade sig Fowlers Hunter, ägd och förd av Jussi Tiiainen som nummer 3 i samma tävling. Året 1991 Alexandrina, ägd och förd av Harri Lehtonen kom upp i segrarklass i skog och placerade sig också i segrarklass 1992.

1990-talet har präglats av stark import. En hel massa hundar har importerats från Sverige, Norge och Danmark för att breda ut vårt smala avelsbas. Kennlar som Chestnut, Thodos, "US", Reppeåsen etc syns på alla prov och det har också blivit framgångar.

1996 var året då irländska settern slog genom på bredare front som någonsin. Irländsk setter fick pris på alla nivåer och prisprocenten av starterna var hela 33, högst av alla raser. Årets, hela rasens och finländska hönshundssportens största "grand slam" vinst blev färdig då Thodos Enrico, ägd och förd av Mikael Grahn vann under samma höst Fältsegrartävlingen (FM) och Elit-tävlingen. Därtill placerade sig Enrico i bågge andra segrarklasser han deltog i som nummer 2. Hösten var Enricos. Därtill fick vi tre andra hundar upp i segrarklass, danska importen

Krageredens Nitouche, ägare Ahti Heikka fick ÖKL 1 pris i skog, norska importen "US" Kapris, ägare Klaus Ekman och Listå Dave, ägare Jyrki Kaislasuo fick var sitt 1 pris på fält. Därtill fick Ballynawn Deluxe, ägare Marko Haataja ÖKL 1 pris på vårfjällprov.

För första gången i finländsk hönshundshistoria kan man avsluta med att nu är vi nära toppen!!!

Med dessa ord vill vi önska Norsk Irsksetterklub god fortsättning och gratulera klubben vid sitt 80 årsjubileum.

*Klaus Ekman
och Tapio Ranta*

Irsketteren anno 1997 19

Grunndressur og jakttrening

Av Jan Arild Kingswick

Valg av valp

Dersom du enda ikke har anskaffet deg hund, bør du kontakte NISK før du kjøper valp. Det lønner seg også å snakke med anerkjente fuglehundfolk som driver med rasen, samt de som driver med andre rase og beviselig har gode hunder. Disse vil samlet kunne gi deg nyttig informasjon om hvilke oppdrettere som kan tilfredsstille ditt behov, og muligheten for at du skal få kjøpt riktig individ er størst mulig. Kjøp ikke under noen omstendighet valp etter foreldre som ikke er dokumentert ved hjelp av jakt og utstillingspremie.

Perioden fra valp til unghund

Når hvalpen kommer i hus er det viktig at forholdene er best mulig tilrettelagt for et nytt medlem av familien. Jeg vil anbefale at man benytter et eget valpebur i de første månedene. Her vil valpen fort føle seg trygg, og man unngår unødige problemer med gnaging, tissing og stress av valpen når den trenger ro. En valp skal ha mye søvn, og trenger da et trygt sted hvor den kan hvile ut etter en hektisk økt med lek. For å få hunden stuerein bør den luftes ofte, og hver gang den våkner i buret bæres den ut hvor den da raskt vil gjøre sitt fornødne. Er man konsekvent med dette vil man fort erfare at den begynner å gi tegn når den vil gjøre fra seg, og med den nødvendige årvåkenhet for disse signalene vil hunden ble stuerein etter kort tid. Lek med hvalpen må ikke overdrives, og det er viktig at man styrer barns omgang med hunden slik at dette skjer på valpens premisser. Overdreven lek fører til at man får en stresset og urolig hund, og kan utvikle seg til å bli negativt for dens karakter og gemytt i voksen

alder. Innlæring av dressurmomenter kan du med fordel begynne med allerede når du får hvalpen i hus, men dette må være lekbetont.

Det gir imidlertid mange fordeler som du drar nytte av senere, og innlæring av innkalling ved å plystre hvalpen til godbit og matfat, sitt før maten serveres osv er ting man bør begynne med en gang hvalpen har funnet seg til rette. Apport kan også lekinnlæres i denne perioden, men da helt uten tvang. Når hunden er blitt 5-6 måneder bør man begynne med enkel linedressur hvor den gradvis lærer seg å gå pent i band. Etterhvert som dette begynner å fungere, strammer man kravene og øker vanskelighetsgraden. Sitt-kommandoen utvikles også i denne perioden, og kombinert med lineføring jobber man inn et godt samarbeide mellom hund og fører. Når hunden er 10-12 måneder går man over i en mere konsekvent kravfase, og her er det viktig å være konsekvent. Vurder hunden som type først, har du en myk hund bør du avpasse krav og reaksjon etter dette. Er den av tøffere karakter kan kravene økes og reaksjonen dersom den ikke lystrer være tøffere. Dersom du føler deg usikker på hva som er riktig for din hund bør du ta kontakt med en erfaren hundemann som vil kunne hjelpe deg med denne vurderingen av din hunds personlighet. Det er ikke noen fasit på dette, og dersom man ikke tilpasser dressuren til den hund man har, vil man ikke nå målet, og i verste fall ødelegge hunden.

Dressur av unghunden før den slippes i fjellet

Når du har fått en tilfredsstillende hjemmedressur på hunden og den reagerer riktig på de kommandoene du har lært den, går du over til å befeste og skjerpe de kommandoene som må sitte skikkelig før jakttreningen begynner. Den skal nå lære seg å stoppe umiddelbart på din kommando, samt la seg kalle inn på ditt signal uten opphold. Som stoppkommando anbefaler jeg bruk av Sitt. Denne driller du inn underlinieføring, og gir konsekvent reaksjon dersom den ikke reagerer. Før du slipper den løs av line skal den prompte sette seg når du gir kommando. Her er det viktig å bruke tempo under trening, slik at man får den nødvendige hurtigheten i kommandoene.

Spring med hunden, kommander sitt, og gi den et lett rapp over baken dersom den er for sent nede. Ros mye når det stemmer. Fortsett med dette til hunden er drillet. Slipp den så løs på et område uten provokasjoner fra andre hunder eller mennesker, og kommander sitt når den er nært deg. Ros mye når den setter seg, korrigere med stemme hvis den ikke lystrer. Vil den ikke sitte, ta på linjen og kjør en bestemt økt med sitt i line, slipp den løs og prøv igjen. Gå gradvis over til å gi kommando på lengre avstander. Ros mye, og gå opp til hunden før den får reise seg fra sitt. Gi aldri kommandoen hvis du ikke har rimelig mulighet til å lykkes. Gå tilbake til line dersom du får problemer underveis. Når hunden mestrer dette, må du øke provokasjonen ved å oppsøke steder med flere forstyrrelser. Start på bunnen igjen med line og følg programmet steg for steg.

Innkalling har du lært den tidligere ved lek, så nå skal du befeste denne ved lydighetsdressur. Dette kommer gradvis, og du må begynne uten provokasjon med en lang line. Til dette bruket vil jeg anbefale en vanlig plastbelagt klessnor. Sett hunden ned med Sitt-kommandoen, forlat den med et grep om linen og rygg deg gradvis bakover. På 10 meters hold stopper du og gir innkallingsignalen. Dersom den ikke vil inn, rykk i båndet og dra den inn. Ros mye når den kommer inn. Fortsett med dette i korte økter, og løs opp med behersket lek innimellom. Tren deretter med provokasjon, og med løs line. Nå er det viktig at du har linen innen din rekkevidde, slik at du kan få tak i denne dersom den ikke lystrer. La andre opppta oppmerksomheten til hunden, gi innkallingsignal og dra den inn med linen hvis den ikke adlyder. Ros mye når den kommer inn. Når du føler at dette fungerer tar du av linen, finner et usjenert sted og starter programmet på nytt igjen. Får du problemer går du tilbake til line og fortsetter derfra. Dette er prinsippet for all dressur, del det inn i ulike faser og øk vanskelighetsgraden etterhvert som hunden føler seg trygg på kommandoen og adlyder den tilfredsstillende. Klarer du dette vil du lykkes med å få en veldressert hund som du vil få mye glede av.

Det finnes selvsagt mange veier til målet, og enda flere typer personligheter blant våre hunder, slik at du må ha dette for øye og ikke være redd for å oppsøke hjelp hvis du ikke får det til.

I fuglehundmiljøet vil du lære det du trenger, og samtidig få en givende hobby som gir deg mange gode stunder. Det som er viktig er at hunden adlyder stopp-kommando og innkalling før den kommer i fjellet. Da kan du relativt fort få orden på fuglearbeidet og begynne å dra nytte av de egenskapene hunden har i seg. Du må også sørge for at hunden blir gjort sauerein hos autorisert instruktør før den slippes løs, det er et ufravikelig krav at enhver hund som er løs i utmark har gyldig bufebevis. Dette får du gjort hos din lokale fuglehundklubb eller jeger og fiskeforening.

Med unghunden i fjellet

Når du nå er ferdig med å dressere hjemme, er den store dagen kommet, og den håpfulle skal til fjells. Det som nå skjer har stor betydning for den videre utvikling av unghunden, og det er viktig å unngå endel elementære feil. Start treningen i et oversiktlig terreng uten for mye vegetasjon. Sørg for å gå ut de første gangene når værforholdene er optimal med tanke på vitring, dvs. forhold for luktspredning. Det bør ikke være vindstille, og ikke for varmt.

Videre bør det dersom det er om høsten ikke være midt på dagen. Tidlig på morgenen og sent på ettermiddagen gir de beste treningsforholdene, fordi rypa da beiter og avsetter mere lukt enn på formiddagen, hvor den stort sett ligger helt i ro.

Begynn alltid med å slippe hunden i motvind. Dette gjør at en uerfaren hund har større mulighet til å oppfatte vitringen fra rypa, og poenget med de første turene er nettopp det at hunden skal erfare at her er det vilt å finne.. Gå sakte og rolig, og gjerne i svak sikk sakk, da hunden da vil styres til et riktig søksopplegg på tvers av vinden ved hjelp av din kurs. Snakk ikke til hunden, og for all del ikke mas dersom den ikke jakter slik du ønsker. La hunden få erfare og utforske mens du stille observerer krabaten.

Det varierer veldig fra hund til hund hvordan den oppfører seg de første turene i fjellet, og det avhenger også mye av hva som skjer på disse korte turene. Det er viktig at det er relativt stor mulighet for at den skal finne fugl, og dersom du bor i et område hvor det er mager bestand, kan det være lønnsomt å reise til et annet sted akkurat denne helga for å øke sjansen for at hunden skal få kontakt med fugl. Når den finner fugl første gangen kan mye skje, og du skal ikke forvente at din håpefulle smeller i intens og vakker stand allerede første gangen. Mange gjør nettopp det, mens andre igjen stokker uten stand, eller bare har en kort markering / stand, før deretter å sette inn turboen og jage rypene friskt på vingene.

Står hunden forholder du deg helt rolig, går opp til hunden samtidig som du gir behersket ros med rolig stemme. Ikke overdriv, da det kan få hunden til enten å reise før tiden eller låse seg for mye i standen. Stå en kort stund oppå sammen med hunden, gi reisningsordre, og følg på hunden når den reiser mot rypene. Når du er sikker på at fuglene har lettet, kommanderer du sitt, og dersom du er heldig sitter grunndressuren og du er lykkelig. Ros da hunden godt og mye, samtidig som dere roer ned situasjonen i 4-5 minutter.

Som regel er det ikke så enkelt, og du må nok regne med endel komplikasjoner før hunden oppfører seg slik du vil. Dersom hunden bare markerer og tar opp fugl er det viktig at du klarer å stoppe den umiddelbart etter oppflukten. Rop sitt og vær rask til beins for å springe opp krabaten dersom den ikke lystrer. Ta et resolutt tak i nakken på hunden og få den tilbake til oppfluktstedet. Her skal den sitte til den har roet seg helt ned. Deretter kan du koble på linen for en hard økt med sittdressur i noen minutter, før du igjen slipper den løs. Det er helt vanlig at unghunden starter karrieren sin med slik såkalt prelling, eller at den tjuvreiser etter en kort stand.

Begge disse tingene vil snart avta og standen vil bli fast etterhvert som man får den nødvendige dressur på hunden, og denne derved får den nødvendige respekt for rypene. Blir det for mye ettergåing og ramp bør du raskt avslutte treningen i fjellet, for da har du bare en ting å gjøre; hjem og forbedre grunndressuren.. Kontakt gjerne erfarte hundefolk å få hjelp og råd fra disse, slik at du igjen kan komme inn på riktig spor. De aller fleste har en perioden hvor de ikke får dette til, og du skal huske på at selv erfarte hundeførere bruker 1-2 år på å dressere en hund ferdig. Vær tålmodig, og husk at dersom hunden ikke fungerer i fjellet og bare ramper, ja da ødelegger du mye mere enn du reparerer for hver eneste time i fjellet. Her gjør alt for mange nybegynner feil, og dette må de dessverre ofte slite med i resten av hundens levetid. Har du fått hunden fast i standen, men plages med at den går for mange meter etter, kan du med fordel gå inn på hunden skrått foran fra siden, og gi reisingsordre når hunden står imot deg. Dette gjør at du får en mye bedre mulighet til å avskjære hunden, og erfaringsmessig fører dette til at problemet med ettergåing løser seg veldig fort.

Hunder som presser opp fugl eller tjuvreiser

Dersom du har fått bukt med ettergåing, og dressuren er akseptabel, men hunden allikevel tjuvreiser eller presser opp fugl, kan du med fordel sette på den tidligere nevnte langlinen. Denne gir deg en forlenget arm, og du kan komme inn å korrigere hunden allerede på 20 meters avstand.

Rykk i linen når den vil gå på, ros mye når den står i ro. La den stå lenge når du først har fått kontroll, og la den deretter reise kontrollert sammen med deg når du har kommet i posisjon. Ros mye når den setter seg og bruk 4-5 minutter til å roe ned hunden før du slipper den løs igjen. Når hunden har hatt fuglekontakt og skal settes på igjen, bør du alltid trekke den 15-20 meter tilbake i vinden, slik at den kan begynne å utredre med maks hjelp av vinden. Dette gjør at den unngår å støkke fugl som kan ligge igjen, samtidig som den mere effektivt kan gjennomføre utredning av stedet hvor fuglen har sittet ved hjelp av vind, og ikke ved hjelp av sporlukt fra bakken hvor fuglen har beitet. Slik jobbing på spor følger som regel til ufrivillig støkk av fugl.

Treg reising

Noen hunder er fra naturens side veldig fast i stand, og disse kan være vanskelig å få ut av "trancen" slik at de blir trege reisere. Andre igjen kan ha blitt feildressert slik at de blir trege til å reise, mens etter andre har så svak nervestatus at de blir trege av å mottatt den nødvendige dressur for å få dem rolige i fugl. Dersom du har en hund som står svært hardt må du prøve å bryte "trancen". Klapp i hendene eller bruk en raskt og skarp JA! for å vekke den, ros deretter mye når den kommer seg i bevegelse, og vær med hele veien fram. Ros mye når det er over. Har hunden feilkoblet eller er for svak i nervene er det en lang og tidkrevende prosess som må til for å bøte på problemet. Vær tålmodig og bli for all del ikke sint! Prøv i første omgang bare med å gi reisingordre, for deretter å galant marsjere forbi hunden til rypene kommer på vingene. Ros mye når disse letter, og vær ikke for nøyne på om hunden går etter noen meter. Låt gjerne en hund av annen rase enn fuglehund, eller en som alikevel ikke sekunderer. (Husk at dersom du bruker kameratens hund til dette, så ødelegger du dennes sekundering ved å fortelle den at det er lov til å gå forbi makkers stand for å ta opp fugl) Lei denne i line, og når hunden tar stand tar du denne med opp i situasjonen, gir reisingsordre, og slipper løs konkurrenten du har i band umiddelbart etter at du har konstatert at din egen hund ikke vil gå frem. Denne konkuransen fører ofte til at reisingen løsner, og er du heldig har du i løpet av kort tid fått tilbake reisingsviljen i fullt monn.

Husk bare da at dersom hunden er myk må dressuren løses opp, og veien frem mot komplett ro gjøres varsomt og gjerne ved hjelp av langline.

Sekundering

Da de fleste vil dra til fjells for å trenere hund sammen med kamerater eller sammen med nybakte bekjentskaper i fuglehundmiljøet, er det viktig at du er klar over at dette ved ubetenksomhet fort kan ødelegge din hunds sekunderingsevne for alltid. At en hund sekunderer vil si at den tar stand ved synet av en annen hund i stand. Dette gjør at man kan jakte med to hunder samtidig uten at de ødelegger hverandre, noe som er en stor fordel under jakta, og også et krav når man stiller i AK eller Vinnerklasse på jaktprøve.

Hovedregelen er at man aldri leier hunden opp i en annen hunds stand !

Dette rådet har vært anvendt av endel personer, men med vår rase som ikke har de best befestede sekunderingsegenskapene er og blir dette feil. Man forteller da hunden at den får lov til å komme opp i makkers fuglesituasjon, og attpåtil så får den ros for dette dersom den da fester egen stand. Når du trener må du gjerne gjøre dette sammen med andre, men slipp bare løs en og en helt til dere er sikker på at begge sekunderer spontant. Når den hund som er løs får stand, lei opp din hund til den ser sin makker, sekunderer den lar du den stå til rypene letter og setter den ned på

kommando. Vil den ikke sekundere setter du den ned på kommando og tvinger den til å sitte der til makkers fuglearbeide er avsluttet. Praktiserer du dette konsekvent vil din hund sekundere sikkert i løpet av en tid med slike repetisjoner, forutsatt at den da har arvelige anlegg som er sterkt nok utviklet for dette.

Noen hunder sekunderer ikke, og da kan du bare berge situasjonene ved å ha skikkelig god dressur på hunden, slik at du kan sette den ned på alle avstander dersom en annen hund tar stand. Dette er en nødløsning, og du bør ikke gi opp å få hunden til å sekundere før den er 2 - 2 1/2 år og har fått tilstrekkelige muligheter til å utvikle sekunderingen.

Søket

Hundens fremste verktøy for å komme seg i posisjon til å finne fugl er et riktig avpasset søk med god bruk av vind og terrenget. Størrelsen på utslagene i søket varierer fra hund til hund, det samme gjør farten. Det som er viktig er at den bruker vinden riktig og revierer godt, dvs. avsøker terrenget i passende bredde mellom slagene. Start alltid med unghundtreningen i motvind. Sørg for å gi den de beste forutsetningene, og unngå varme tørre dager i starten. Gå rolig frem i terrenget og observer hvordan den jobber. Er du heldig har du fått en hund med stor jaktlyst som virkelig trår til. Denne vil til tider bli ensidig og noe for stor i søksopplegget, og dette kan du som fører til en viss grad gjøre noe med gjennom trening. Har du derimot fått en hund som har litt for liten jaktlyst er det viktig at du er tålmodig. Gi hunden tid og ikke mas. Det gjør det hele bare verre.

Det er slik at dette med jaktlyst er arvelig og varierer fra hund til hund. La den få utvikle seg fritt i søket, og slakk også opp på dressuren i fugl i en periode for å se om dette hjelper. Dersom den da legger på søket er det et tegn på at den er dressert litt feil, og du må ta hensyn til dette ved å avpasse en senere innstramming i fugl slik at hunden ikke binder seg på nytt når den skal dresseres ferdig. Har den tendenser til å henge seg på hjul sammen med makker eller tydelig kontrollere denne bør du straks slutte å slippe den sammen med andre hunder. Prøv en perioden å tren alene, helst i terrenget med god fuglebestand. Dette vil kunne øke selvsikkerheten hos hunden slik at den senere vil stole på seg selv og ikke bry seg om sin makker. Nutter ikke dette, og den heller ikke vokser det av seg, vil dressur til en viss grad kunne avhjelpe problemet, men vær da klar over at hunden har denne uønskede egenskapen i seg, slik at den ikke blir avlet på.

Fremgangsmåten for å dressere dette av hunden er at man konsekvent stopper hunden eller plystrar denne inn når den henger seg på makker. Send den deretter i en annen retning, følg nøy opp og stopp den hver gang den starter etter makker. Hunden bør være voksen før man går til slike skritt, og svært mange vokser dette av seg når de blir et par-tre år gamle.

Den store søkeren

Dersom din hund viser seg å være stortgående og kanskje også egenrådig har du et stort potensiale som krever en god del arbeide før den er slipt slik at man har den perfekt. Til gjengjeld vil den da kunne gi deg de helt store estetiske opplevelsene i fjellet, og slike hunder blir ofte de største stjernene på jaktprøver. Dette er en hund som du tidlig må inn og dressere i fjellet. Blir den for drøy eller for egenrådig må du sørge for å få hemmet dette før det bærer galt avsted.

Begynn med å dirigere den i søk ved hjelp av stemmen. Bruk stoppordre dersom den slår for langt ut, kall den inn og send den ut på andre siden. Sørg for å være våken hele tiden, og unngå å trenre i terrenget hvor du har dårlig oversikt over hva den foretar seg. Kombiner stemmen eller fløytesignalet med vinkesignaler slik at den etterhvert kan dirigeres ved tegn. Når den har roet seg og søker slik at du føler du har kontroll må du rose mye, men samtidig være forberedt på at den snart kan komme til å skafte av igjen. Da er det på n igjen med nye runder. Det kan også være en fordel å kjøre sekvenstrenings Da er det på n igjen med nye runder. Det kan også være en fordel å kjøre sekvenstrenings hvor du har den løs i 15-20 minutter før deretter å koble den i band, kjøre en økt linjefering og så roe ned med en pause. Deretter ny runde. Ikke tren for lenge, og husk at hunden ikke kan forventes å yte sitt beste dersom den er sliten og for hardt kjørt.

Avslutningsvis vil jeg igjen oppfordre alle til å melde seg inn i sin lokale fugleklubb for å få opplæring, kunnskap og ikke minst et hyggelig sosialt miljø for både hund og eier. Det finnes også en rekke gode bøker om dressur og jakttrenings, og her vil jeg anbefale Johan B. Steen,s "Fuglehundens ABC" og boka til Olav Shjetne, " Den glade fuglehund".

Lykke Til..!

Jaktprøver

Jaktprøver, eller fuglehundprøver som det nå offisielt heter, er en avprøvning av hunden for å vurdere dennes jaktegenskaper. Den skal også fortelle oss hvordan de avlshundene vi benytter idag preger sine avkom, ved at avkommenes egenskaper vurderes og på bakgrunn av dette utarbeides statistikker for de forskjellige egenskapene som vilfinnerevne, jaktlyst, stil, terrengdekning og fart.

Av Jan Arild Kingswick

I tillegg er dette en konkurranse og kjær hobby for de fleste som driver aktivt med sine hunder. Det arrangeres prøver hver helg hele høsten og om vinteren fra februar til april. Prøvene bedømmes av erfarte hundefolk som har gjennomgått dommerutdanning og er autorisert av NKK.

Forskjellige typer prøver

I Norge arrangeres det prøver på høyfjellet der viltet er ryper, skogsfuglprøver der man avprøver hundenes egenskaper ved jakt på tiur, røy og orrfugl, samt lavlandsprøver etter fasan og raphøns. Denne siste prøveformen drives bare på øst og vestlandet, og da i hovedsak på utsatt fugl. Høyfjellsprøvene er de mest vanlige, og disse er dominerende både i antall og i hvor mange som deltar. Prøvene arrangeres både vinter og høst. Skogsfuglprøvene er det færre av og disse er bare åpen for voksne hunder som er fylt 2 år. Her avprøves hundene i mindre partier, og man slipper bare en hund løs i hvert slipp. Disse prøvene arrangeres bare på høsten, og har en svært intim og trivelig atmosfære. Lavlandsprøvene arrangeres også kun på høsten, og har samme inndelinger og krav som høyfjellsprøver.

Klasseinndeling

Hundene deles inn i klasser etter alder, samt at der finnes egen vinnerklasse for voksne hunder som har oppnådd 1. premie i åpen klasse, 1.AK.

Følgende betegnelser brukes på de forskjellige klassene:

UK - Klasse for unghunder under 2 år. Gjelder på lavlands og høyfjellsprøver.

AK - Klasse for voksne hunder som er fylt 2 år. Gjelder alle prøvetyper.

VK - Klasse for voksne hunder som har oppnådd 1.AK og denne må fornøyes eller hunden må få premie i VK i prøveåret eller de 2 forutgående år.

I tillegg arrangeres det flere høystatusløp for unghunder som har oppnådd 1.UK, hvor det gjeveste løpet er Norsk Derby. For voksne hunder arrangeres det en rekke høystatusløp i VK, med NM-konkurranse innenfor de forskjellige prøveformene som de gjeveste. For høyfjellsprøver arrangeres det NM med kongepokal hver høst, samt NM Vinter med rullerende kongepokal, og NM-lag hvor de forskjellige rasene konkurrerer seg imellom med de 3 beste hundene innenfor hver rase. Krav for premiering

For å bli premiert på jakt prøve er hovedregelen for alle klasser at hunden selvstendig skal ha funnet fugl, tatt stand for denne, samt vist tilstrekkelig ro i oppflukt og skudd. Videre er det særkrav for hver klasse, og jeg skal nedenfor kort komme inn på disse.

UK - Her skal talentet bedømmes, og man er ikke så streng på kravet om komplett ro i oppflukt og skudd. Videre er det ikke et absolutt krav til sekundering.

For å bli tildelt 1.Premie skal hunden vise fremragende egenskaper i alle disipliner, samt ha vist reising av fugl.

For å få 2.premie skal det være en meget god hund, men det er ikke krav om reising.

For 3.premie er kravet at hunden skal fremstå som en god jakthund.

I denne klassen inndeles hundene i partier med maks 14 hunder pr. parti.

AK - I denne klassen bedømmer man den ferdig dresserte hund, og denne bedømmelsen blir derfor strengere. Her skal hunden vise komplett ro i oppflukt og skudd. Den skal respektere makkers stand og den skal vise et skolert søker.

For å bli tildelt 1.premie skal den vise fremragende egneskaper, ha fått vist

reising og også ha bevis for at den kan apportere.

For 2.premie er kravene at den skal bedømmes som meget god, men reising er ikke nødvendig.

3.premie tildeles en hund som får betegnelsen god jakthund. Også i denne klassen inndeles hundene i partier med maks 14 hunder pr. parti.

Generellt for både UK og AK kan man si at mangler som treg reising, for mange støkk, og for stort eller for lite søker trekker ned når premiegraden skal settes. I begge klasser vil hunder som nekter å reise bli utslått. Det samme gjelder aggressive, løpske eller syke hunder.

I AK vil også ettergåing på støkk, stjeling av stand og for egenrådig søker være utslagsgrunn.

VK - Vinnerklassen er en ren konkurranseklasse hvor hunder som har oppnådd 1.AK konkurrerer mot hverandre. Her stiller det inntil 20 hunder, og dersom antall påmeldte er høyere deles konkurransen opp over flere dager. Avhengig av hvor mange påmeldte det er avholdes det kvalifisering, semifinale og finale. Hver prøvedag gir selvstendig premiering, og det utdeles 6 premier pr. parti. Krav for premiering er at hunden skal vise klassenivå tilsvarende 1 premie AK i alle viste discipliner, men det er ikke krav til at hunden må ha vist reising. Videre skal den etter fuglearbeidet vise tilfredstillende apport.

Noen råd til debutanten

Når du skal stille din håpefulle på jaktprøve for første gang, er det viktig å forberede seg skikkelig. Sørg for å skaffe deg jaktprøvereglene for stående fuglehunder. Dette kan bestilles hos Norsk Kennel Klubb i Oslo. Les grundig gjennom de regler og krav som stilles for den klassen du har meldt på din hund til. Sørg for at hunden er vaksinert og ikke har løpetid dersom det er en tispe. Meld på i god tid til den aktuelle arrangøren, og sørg for å bestille overnatting i god tid. Må du kjøre langt lønner det seg å være ute i god tid, slik at hunden er uthvilt før prøvestart. Ta med godt med klær, og tenk

også på hunden. Det lønner seg å ha med markeringsdekken, ekstra line, samt varmedekken dersom du skal stille på vinterprøve. Skift ikke før rett før prøven, og gi ikke hunden mat den ikke er vant til under prøven. Dette vil ofte føre til løs mage og uopplagt hund, og gjør at den ikke får vist seg fra sin beste side. Dersom hunden din ikke er vant til å slippes sammen med andre hunder, eller å gå i bånd i fjellet sammen med andre, vil jeg anbefale deg å ta kontakt med andre i miljøet for å venne den til dette på forhånd.

Dra til fjells et gjeng i lag noen turer, eller meld den på instruksjonssamling gjennom NISK eller din lokale fuglehundklubb. Det er altfor mange som stiller på prøve bare for å oppleve at hunden overhodet ikke fungerer slik den pleier, og grunnen er som regel at den ikke er vant til miljøet på prøvene med hunder og førere som stresser rundt den. Tren også i intervaller hvor du venner den til slippetid på 15-20 minutter, for deretter å koble og ha den i band i 1 time før du slipper pånytt.

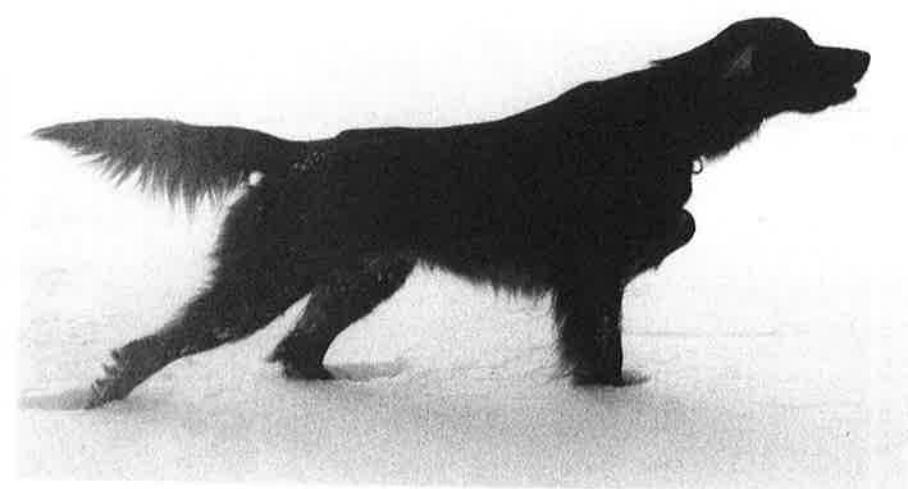

Dersom det under prøven viser seg at det koker over for hunden, og at den jager fugl eller går for stort, sørг for å ta den litt til siden etter at snippet er over, bli igjen litt bak og tren litt lineføring og sittdressur.

Skjerp den skikkelig og la den få roe seg ned før neste slipp. Klarer du å forberede deg skikkelig, samt dressere hunden din grundig, vil du få mange trivelige helger i fjellet sammen med likesinnede, og før eller siden også mange fine premier avhengig av hundens kvalitet og dine ambisjoner. Det viktigste er at dette er balsam for sjelen både for deg og hunden.

Lykke til og velkommen til fjells!

Irsksettere som er tildelt Norsk Jaktchampionat i perioden 1977 - 1997.

Norsk Jaktchampion 1985 - Nimbus

Eier: Terje Ward Johannessen
(Skårgangens Atos - Steinfossens Donna)

Norsk Jaktchampion 1986 - Ængledals Aida

Reg.nr.: 20700/87 - Eier: Elin F. Wittusen, Eggedal
(Nimbus - Janås Estelle)

Norsk Jaktchampion 1986 - Balder

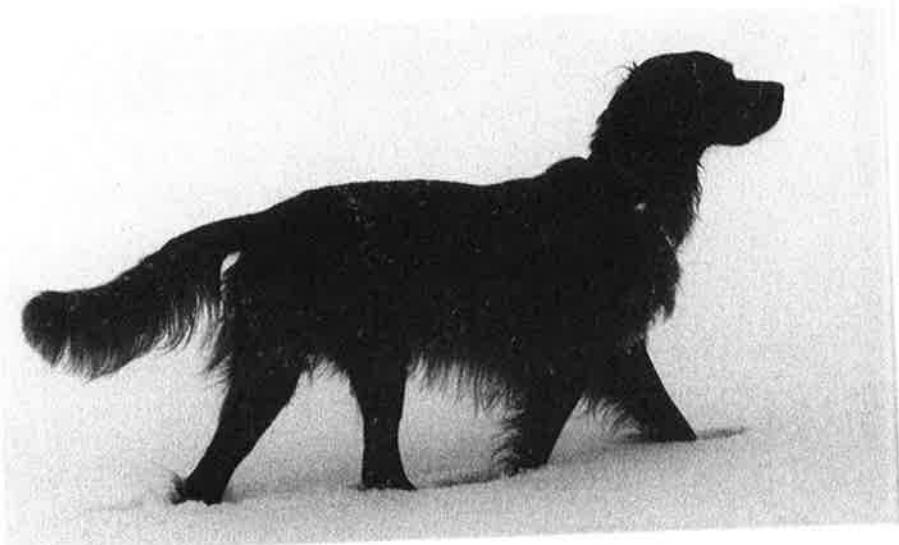
Reg.nr.: 22303/90 - Eier: Bjørn Olsen, Trondheim
(Chief - Irmuns Gaysa)

**Norsk
Jaktchampion 1992**

Poik
(Moanrud Sapphire -
Alvsjøens Katja)
Eier: Jan Arild Kingswick

Norsk Jaktchampion 1993 - «US» Hokus Pokus
(Lisands Purdey - Cinamilia) Reg.nr.: 20700/87 - Eier: Martin Vivås

Norsk Jaktchampion 1994 - Pan

(Skårgangens Fellow - Lilleåsens Raija)

Eier: Ketil Sjøvold

Norsk Jaktchampion 1995- «US» Fantom

(Zan Zett Yankee Dream - NUJCH Aida) Reg.nr.:22303/90

Eier:Svein Bøe

Norsk Jaktchampion 1995 - Tinnsjøens Red Molly

(Moanruad Elaine - «US» Fargo Red) Reg.nr.: 30510/89

Eier: Benedicte Heim

Norsk Jaktchampion 1996 - Tydalens Baluba

(NUCH Remos - Narefjells Kama) Reg.nr.: 12958/87

Eier: Bjørn Olsen, Trondheim

Norsk Jaktchampion 1996 - Tydalens Drake
(Moanruad Sapphirre - Tydalens Alex) Reg.nr.: 22303/90
Eier: Bjørn Olsen, Trondheim

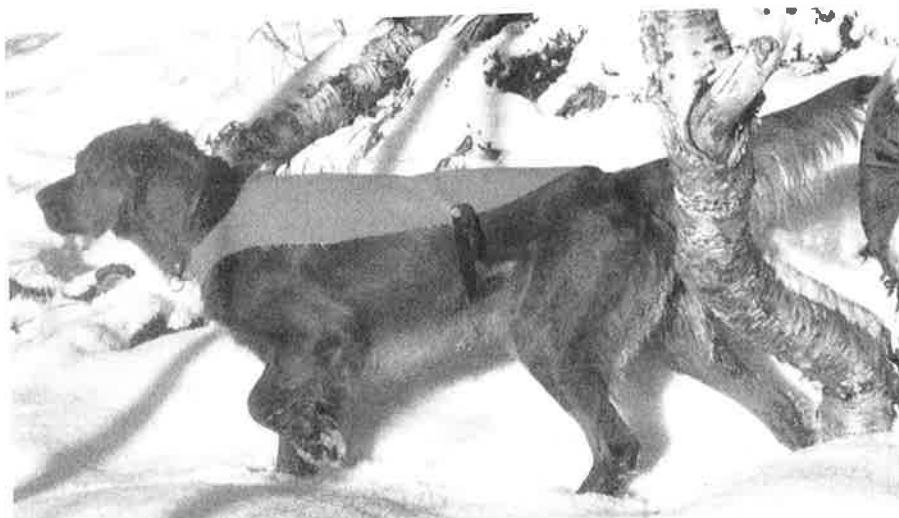
Norsk Jaktchampion 1996 - Tydalens Fauna
(«US» O`Chico - Tydalena Baluba) Reg.nr.: 09200/93
Eier: Baard og Bjørn Olsen, Trondheim

Norsk Jaktchampion 1996 - Tydalens David

(Moanrud Sapphire - Tydalens Alex) Reg.nr.: 22310/90

Eier: Henry og Wenche Aaseth, Elverum

Norsk Jaktchampion 1997- Skillevollens Essie

(«US» Brown Rocky - Moanrud Asmena)

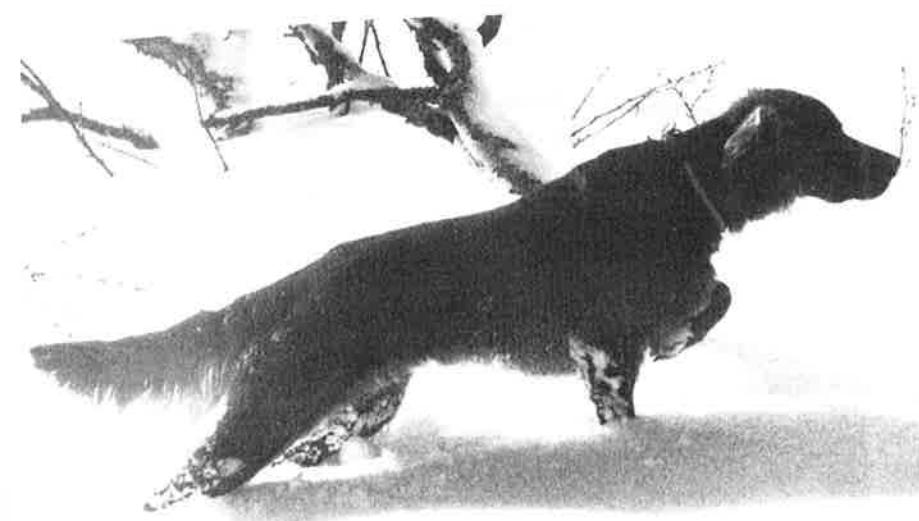
Eier: Hans Jørgen Sjåmo, Mo i Rana

Norsk Jaktchampion 1997 - Kleivskogens Boss
(NUCH S-V Narefjells Robb 16748/88 Pia)
Eier: Kjell Almås, Røros

Norsk Jaktchampion 1997 - Reppeåsens Cita
(IUCH NV-89 Zico - Schiela)
Eier: Roald Haukåsen, Haltdalen

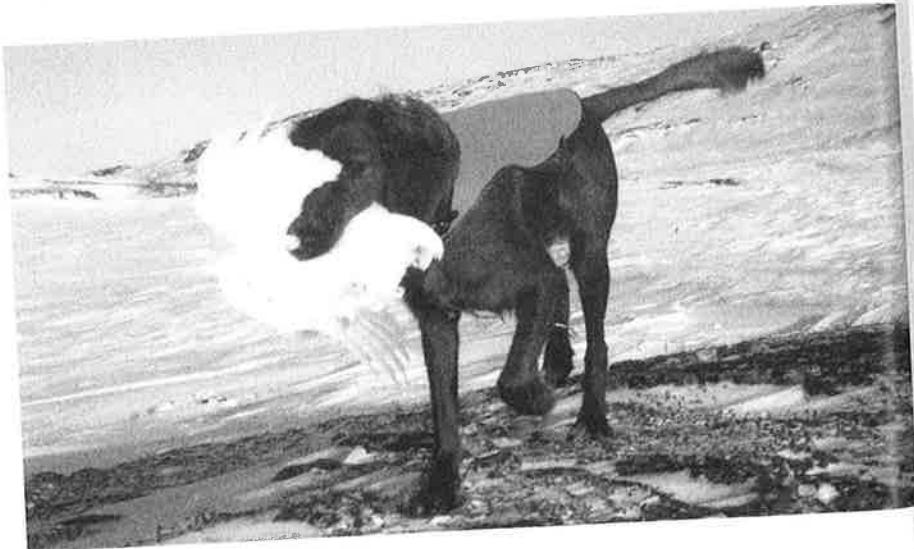
Norsk Jakthampion 1997- Tydalens Gard

(NUJCH Poik - NUCH Tydalens Alex)

Eier: Jan Rynning, Røros

Årets Irsksetter 1985 - 1997

1985 NSUJCH	Nimbus	Terje Ward Johansen
1986 NUCH NJCH	Angledals Aida	Elin F. Wittusen
1987	Lisands Bianca	Lasse Fægri
1988	Lisands Bianca	Lasse Fægri
1989	«US» Brown Rocky	Eirik karlsen
1990	«US» Brown Rocky	Eirik karlsen
1991	«US» Brown Rocky	Eirik karlsen
1992 NUCH NJCH	Poik	Jan Arild Kingswick
1993 NUCH	Garp	Per Jarle Ingstad
1994	«US»Coconut Dream	Elin F. Wittusen
1995 NUCH NJCH	Reppeåsens Cita	Roald Haulås
1996 NUCH NJCH	Kleivskogens Boss	Kjell Almås
1997 NUCH NJCH	Kleivskogens Boss	Kjell Almås

44 Irsksetteren anno 1997

Irsksettere som har vunnet høystatusløp i perioden 1978-1998

"US" American Princess.

Vinner av Artic Cup 1990. Eier Elin F. Wittussen

Høylandets Trym.

Vinner NM-Skog 1994. Eier Siri Walen

NJCH Tydalens Fauna.

Vinner Norsk Derby 1994. Eier Bjørn Olsen

SJCH Shentullagh Pertrel

Vinner NM-Lavland 1995. Eier Jan Kruse

NJCH Tydalens Fauna

Vinner Høyfjellspokalen 1995. Eier Bjørn Olsen

NJCH Tydalens Fauna

Vinner NM-Lag 1995. Eier Bjørn Olsen

NUJCH Reppåsens Cita

Vinner NM-Lag 1995. Eier Roald Haukås

NUCH NJCH Tydalens Gard

Vinner NM-Lag 1995. Eier Jan H. Rynning

NJCH Vieksas Nasti

2.Vinner NM Høyfjell 1998. Eier Trond Østgård

"US" Phantom

Vinner NM-Lavland 1998. Eier Siv Tommelstad

Irsksetteren som helårs brukshund

Den irske setter er først og fremst en jakthund og skal av den grunn avles kun for å holde lange jaktdager i fjellet og skogen. Dette er formålet til NISK og at den eksteriørt skal bevare rasens særpreg.

Men det er nå engang slik at de fleste jakthundeiere i dag ikke har anledning til å jakte så alt for mange uker i året. Den irske setter skal da ikke gå for "lut og kaldt vann" i de øvrige ukene i året. Rasen har en kroppsbygning som gjør at den utenom jakten kan brukes både som kløvhund, til snørekjøring på ski og trekke pulk både på tur og i konkurranser.

av Per Harald Nymark

Min kone Vigdis, og jeg har hatt den store gleden å eie svært mange irske setttere i de siste 37 åra. Vi har holdt opp til 5-8 irske setttere på en gang, og brukta disse hardt på jakt, jaktpørver, til mye kløving og til tur- og konkurransekjøring (langrenn med hund). Vår erfaring har vært gjennom alle disse åra at den irske setter egner seg til helårsbruk like godt som noen annen hunderase. Vi har nemlig i alle år holdt mange vorstehhunder og pointere samtidig med mange irske setttere.

Ut i fra vår allsidige erfaring, kan vi fastslå at den irske setter er en glimrende helårs brukshund. Det gjelder for denne rasen som for alle andre raser at den blir suksessivt og fornuftig trenet helt fra den er unghund. Gir man en irsksetter muligheten til en målbevisst og allsidig trening, så vil man oppleve at den kan utføre alle de arbeidsoppgavene som vanlige friluftsmennesker drømmer om at en hund skal kunne utføre. Som familiehund finner vi den, etter de linjer som vi har valgt, like stø, rolig og kjærlige som andre raser. Som kløvhund er den energisk og utholdende.

Det gjelder her de samme regler for irsksetteren som det gjelder for andre raser, at kløvens vekt og størrelse må tilpasses dens størrelse, grunntrening (kondisjon) og alder. Uansett rase, mener vi at en hund ikke bør bære kløv før den har passert 20 måneders alder.

Vår erfaring strekker seg ikke her bare til jakthunder, men vi har også eid og hatt stor befatning med de såkalte bruks- og tjenestehunder. Det er nemlig slik at i hele vekstperioden til en hund, så er beinsubstanse under utvikling. Begynner man for tidlig å belaste en hund med tunge kløvsekker, vil dette kunne forårsake skader. Ved jevn og allsidig trening, vil irsksetteren bygge opp kroppen sin til å tåle kløvturer over flere dager uten at den tar skade av dette.

Hvor mye kan så en voksen irsksetter bære i kløven? Det kommer an på terrengets beskaffenhet, turens lengde, hundens alder, kjønn og grunntrening.

Erfaring har vist at en godt trenet hund med et funksjonelt eksteriør (på ca 22-30 kg), vil kunne bære en kløv på ca 7-11 kg dersom kløven er pakket riktig og sitter godt. La oss si at vi skal på en 4 dagers fjelltur. Vi har med oss ei irsksetter tispe på ca 20-22 kg. Hun spiser maks 450-500 gram såkalt høyenergi tørrfor pr. dag. På 4 dager spiser hun da maks 2 kg tørrfor. En tynnplastkopp som brukes til iskrem egner seg godt til matkopp for tispes. Den veier nesten ingen ting.

Dersom vi beregner at tispes skal bære ca 7 kg i kløven, får vi da en nyttvekt på ca 5 kg når vi trekker fra de to kg tørrfor. Tilsammen er dette 7 kg. Det vil si at vi selv får 5 kg mindre å bære. Med lettere ryggsekk blir turen mer behagelig samtidig som tispes får god styrketrening.

De samme regler for grunntrening til kløving, gjelder også når man skal snørekjøre eller la irsketteren trekke pulk. Det er særsviktig at grunntreningen er god. Dette får hunder gjennom lange jakt- og treningsturer utover høsten. Begynn så med korte, lette snørekjøre-turer når snøen kommer. Snørekjøring er moro for hunder når det går lett, og det gir særlig god styrke- og kondisjonstrening. Når hunden er blitt vant med snørekjøringen og har fått et godt grunnlag, kan du lære den å kjøre pulk.

Innkjøringen må forgå i lett lende, med en godt opparbeidet løype, og uten forstyrrelser fra masse folk og andre hunder. Det er viktig at man ikke foretar innkjøringen med pulk i sterkt trafikkerte skiløyper. Da er vi til sjenanse for andre, samtidig som hunden kan bli skremt.

Skader kløving, snorekjøring og pulkkjøring irsksetterens jaktegenskaper og eksteriør ?

Det har blitt hevdet at all annen bruk enn jakt skader de stående fuglehunders jaktegenskaper og eksteriør. I de 37 åra vi har brukt irske setttere har de aller fleste av våre hunder fått gode premier på jaktpørver og utstilling samtidig som vi også har vunnet topp premier i hundekjøring nordisk stil (langrenn med hund). Vår erfaring er at gjennom helårs bruk har hundene oppnådd en styrke og kondisjon som har vært til god nytte under lange jaktdager i dårlig vær, samtidig som de også har fått overskudd på jaktpørvene. Rent eksteriørt har de også hatt en fordel av at de blir helårsbrukt, da muskulatur og reisning har utviklet seg slik at de har vunnet på dette i ringen.

SIRI

av Per Harald Nymark

Denne høsten var det kommet lite snø i fjellet, men kulde hadde det vært lenge. Ei rød, ung tispe såkte foran to ung gutter. Den eldste, grovbygd og storvokst, har ei hagle, mens en heller liten og tynn 17-åring hadde ryggsekk. Begge småpratet, mens de fulgte den røde tispas som i store slag jaktet foran dem. Hun gjorde et slag over et isdekt vann, svingte rundt en liten holme som stakk opp av isen, for så i strak galopp slå innover mot gutten. De var kommet ned til iskanten nær et bekkes.

Da plutselig brast isen under henne. Hun gikk under med et kraftig plask, kom opp igjen og kavet desperat for å komme opp på isen. Men den bare brast under slagene fra frampotene. Tiden sto stille i noen åndeløse sekunder. Guttene stod som hogget i stein, mens de så det vakre hodet forsvinne mellom isbitene i det svarte vannet. Den yngste satte i et gjennomtrengende skrik i det han tok spranget mot råka der hodet forsvant. Den andre heiv seg etter han. Fikk tak i ryggsekkens hans og reiv han bakover mot land. 17-åringen sparket og slo rundt seg. "Slipp, slipp din forbannede jævel. Siri må ikke dø. Hører du!" Vanviddet skinte i øynene og skummet valt ut av munnen hans mens han skreik høgt.

Plutselig smatt han ut av sekkereimene og ruste mot råka. Den grovbygde som hadde tviholdt i sekken datt bakover mot land. 17-åringen tok bare en 5-6 sprang på isen før han gikk gjennom. Vasspruten stod høgt, mens han kavet seg framover gjennom isvatnet mot tispas. Hogg tak i halsbannet, men gikk selv under, kom opp igjen og krafset med den ledige handa i iskanten. Den brast, krafset igjen, men fikk ikke feste. "Ta kniven og hogg den i isen!" skreik kameraten fra land. Han famlet etter kniven i beltet, mens han trådde vannet. Fikk tak i den og med et desperat hogg dreiv han den i isen, og blei hengende i den, mens han holdt tispas hardt i halsbåndet.

Den eldste så seg rådvill rundt. Frykten stod som et åpent sår i magen på han der han fortvilet såkte etter en utvei. Han ville spy, men bare vond galle stod i munnen på han. Hva skulle han gjøre. Hvert sekund førte kameraten nærmere døden. Han orket ikke se de blå øynene til kameraten som på et blunk var forvandlet til to svarte, bunnløse brønner av dødsangst, mens han holdt tispas hode så vidt klar av isvannet.

Som et kraftig lyn slo ideen ned i han. Dermed reiv han opp sekken, grei tak i handøksa, og rente rett mot noen slanke rognetrær like ved som strakte sine gråsvarte greiner som rovdyrklør mot den blygrå, kald høsthimmelen. Voldsomt hogg han løs på

den lengste stammen. øksa var sløv. Han hogg i miss og det gnistret i steiner da stålet rakte dem. Hogg så flisene fok, mens han med gråtkvalt, håst mål bannet, svor og skreik: "Hold ut for faen ! Hold taket, så skal vi greie det !"

Svetten silte. Han blødde på knokene. Hogg i villskap. Med et var stammen hogd tvert av. Reiv og balet med den ned til strandkanten og førte den mot råka. Han så håpet tennes i kameratens øyne, og som nå med et kraftig rykk fikk slengt den nesten livløse hundekroppen opp på isen. Dermed glapp taket kniven hadde i isen. Men han holdt fast i kniven, kastet kroppen voldsomt opp, fikk på ny hogd kniven fast i isen. Tispa lå utmattet på isen. Den ble på et blunk kvit av kulden, mens øynene var som to svarte kullbiter i det kvite hodet.

"Faen og !" Røgna var for kort. Desperat så den grovbygde seg rundt etter en utveg. Haglereima og hundebandet ! Med valne, blodige fingrer skar han reima løs fra hagla. Febrilsk batt han den sammen med det lange koblet og knyttet det rundt toppen av treet. Sendte så treet utover isen, mens han holdt i enden av bandet. 17-åringen grep tak i den nederste greina på røgna, mens den andre tok spenn tak i steinene og drog så det svartnet for øynene og pisset randt inne i buksa på han. Den yngste kavet og kastet på kroppen og med ett var han oppe på isen. Den grovbygde akte seg på magen langs røgna utover mot de to, grep fatt i tispa og liggende slengte han henne lenger mot land. Skreik til kameraten: "Kom igjen! Vi greier det ! Kom igjen!" Røsket tak i han. Denne reagerte mekanisk med å krype mot land. Der ble han liggende livløs. Den grovbygde slo på han, sparket mens han desperat skreik: "Kom deg opp for faen ! Du fryser ihjel !" Reiv så tak i trøyekraven til den yngste, og fikk han på beina, jaget han mot ei hytte som lå ute på et nes en 500 meter unna. Denne sjanglet, snublet og datt. Den andre skreik, sparket og slo, raste mot han og fikk han på beina, mens han brølte til ham: "Hytta der er redningen."

Plutselig kom den eldste på tispa. Sjanglende av utmattelse, de våte klærne var blitt stive av kulden, ravet han tilbake mot henne. Denne hadde reist seg og stod på stive, svaiende bein, men knakk så sammen til en bylt. Han grep fatt i koblet og skar det løs fra treet. Festet det rundt henne og dro henne etter seg mot 17-åringen som igjen hadde sunket sammen. Brølte og sparket han opp igjen, mens han trakk tispa etter seg. Denne kom seg opp på beina og sammen ravet de tre mot den gamle hytta som stod med lutende takskjegg som en silhuett mot det nakne, blygrå landskapet. Den eldste kjørte albuen mot ei glassrute, reiv opp haspene, enset ikke glassbrottene som skar han opp, og krøp inn. Ravet mot ytterdøra, og åpnet den innenfra.

De to andre sjanglet inn. Han heiv tispa opp i ei seng, tullet ulltepper og dyne rundt henne, hjalp så kameraten av med det isdekte panseret som klærne hans var blitt forvandlet til, jaget han opp i senga til tispa. Flådde så sine egne klær av seg, heiv flere ulltepper fra ei anna seng over de to og krøyp etter innunder til de to som allerede var falt i dyp, livgivende søvn. Han kjente varmen fra de to andre mot kroppen sin, mens han sløvt tenkte: "Vi greidde det. Siri er berga."

To historiske oppdrettere

Her vil jeg kort fortelle om to oppdretter som har hatt særdeles stor betydning for utviklingen av den irske setter slik vi kjenner den idag, men som nå desverre ikke er blandt oss lenger. Det er selsfølgelig en rekke andre oppdrettere som har hatt stor betydning, men disse to står i en særstilling blandt nyere tids oppdrettere.

Av Jan Arild Kingswick

Hundene fra kennel Moanruad i Irland

John Nash var med sin kennel Moanruad verdens ledende oppdretter av irske setttere i sin tid, og han oppdrettet ikke mindre enn 35 jaktchampions. Han holdt mange hunder, og linjeavlet konsekvent på 3 forskjellige blodslinjer. Hans blod bygget på avlsdyr fra den berømte Sullhamstead kennelen i England, samt på dyr fra Oberst Miller i Irland. Hunder fra Moanruad har dominert rasens utvikling både i hjemlandet Irland, og forøvrig i hele Europa gjennom at de fleste ledene oppdrettere har hentet blod fra denne kennelen de siste 40 år.

I Norge fikk vi bla. i 1967 importen Moanruad Raff som igjen ble far til Vinsterens Kim som ble Jaktchampion og den eneste irsksetter som vant flere høystatusløp på Kongsvold.

Kim ble parret med Valaskjalvs Urd, og her fikk vi Skårgangens Atos som ligger bak veldig mye av våre beste blodslinjer idag. I Sverige importerte kennel Janås den kjente Crosse Elm som vant Europacupen og ga et betydelig løft til irsketteren i Sverige. Senere importerte samme kennel Moanruad Sapphire, som er brukt med stort hell både i Sverige, Norge og Finland. I Italia, Frankrike og Tyskland er det hunder fra kennel Moanruad i alle de beste blodslinjene, og i USA er der også flere Moanruad importører bak det beste materialet de disponerer.

Det kan også nevnes at den Italienske importen som NISK ved Terje Ward Johansen fikk låne til Norge for avl, Cane Rosso Gard, også førte Moanruad blod gjennom sin far Moanruad Steve.

John Nash førte selv frem Irske Settere til over 200 x 1.VK før han døde under en tragisk jaktulykke i 1991 i Irland. Han vil for ettermiddagen fremstå som den mest betydningsfulle oppdretter av Irske Settere i sin virkeperiode, og antagelig også for hele det 20. århundrede.

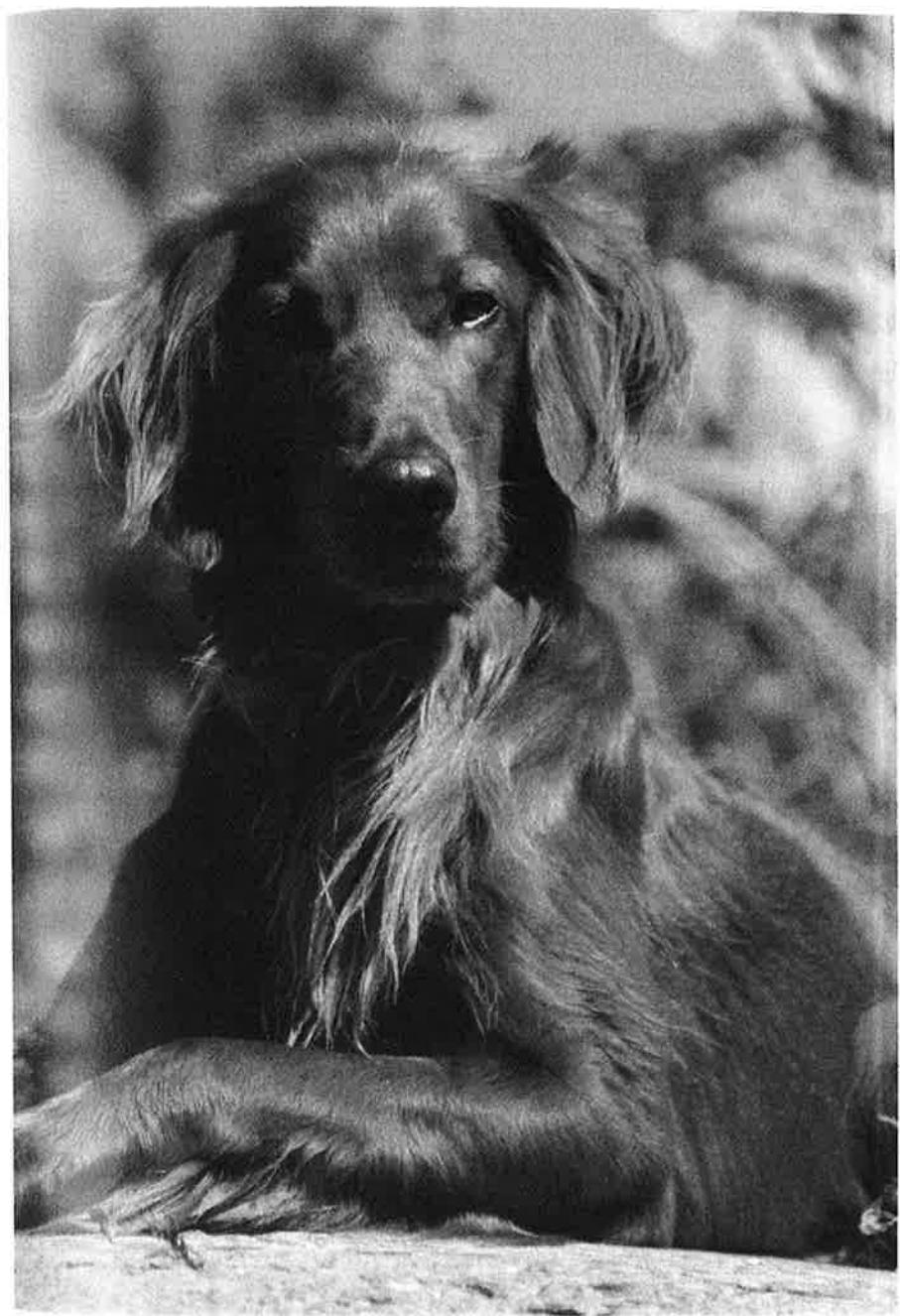
Hunder fra kennel Grønnsjøen

Håkon Larsen, mest kjent som "Hoinn Larsen" fra Tydal i Trøndelag var i nesten 50 år den ledende oppdretter av irske setttere til jakt her i landet. Han bygget sitt oppdrett på en tispe med blodslinjer fra Oberst Millner i Irland som var den tids

ledende oppdretter, og oppdrettet en rekke fremragende hunder i perioden fra 1925 - 1970. Det var blandt disse at Per Harald og Vigdis Nymark fant de egenskapene som gjorde at de begynte med irskettere på 60-tallet. Stamhunden i Deres oppdrett var en linjeavlet tispe av grønnsjøblod ved navn Lizzie, og denne hunden hadde alle de positive egenskapene som de var ute etter.

De parret Lizzie med Grønnsjøens Tell og der fikk vi NUCH NJCH Valaskalvs Urd. Urd ble jaktchampion, og den første og hittil eneste irsketter som har vunnet Sølvhundløpet på Kongsvold med Cacit. Hun ble stammor til hundene fra en annen kjent oppdretter, Bjørn Ingebrigtsen med kennel Skårgangen. Nymarks Jaktchampion Chief var etter Nancy, en tispe av sterkt linjeavlet grønnsjøblod og importen Rosendales Laff fra Danmark som førte Sullhamsteadblod på farssiden, og denne parret med tispes Irmuns Gaisa II, ga gjennombruddet for en annen kjent kennel, Steinfossen.

Denne tispes var etter NUCH NJCH Vinsterens Kim, som igjen var etter Moanruad Raff og tispes Toya hvor man igjen finner grønnsjøblodet på begge sider. Gjennom parringen Chief - Irmuns Gaisa II kom der en rekke meget gode hunder som Steinfossens Aramiss, Ginny og Laika. Steinfossens Ginny er stammor i kennel Lisands fra Sverige, mens Laika er stammor i kennel Narefjells til Sonja Stuverud. Dermed kan man si at ringen er sluttet, og at Grønnsjøblodet lever videre gjennom kjente norske kenneler som Steinfossen, Narefjells, Skårgangen og Tydalens. Alle disse har det til felles at i linjeavl kombinert med irsk og nå senere amerikansk blod har det gitt fremragende jakthunder med godt standinstinkt, god sekunderingsevne og stor jaktlyst. Håkon Larsen var i sin tid en av våre mest anerkjente utstillings og jaktprøvedommere, og fulgte med irsketteren også i årene etter at han sluttet som aktiv fører og oppdretter. Han ble gullmerkemann og æresmedlem i NISK, samt at han fra andre klubber og forbund innen fuglehundsporten mottok en rekke utmerkelser for sin formidable innsats.

Irsksetteren anno 1997 55

Kennel Steinfosser

Kennelens opprinnelse:

Kari og Oddvar kjøpte i 1971 Irmunds Gaysa II gjennom ei avis annonse. Gaysa var en vilter krabat som unghund, og det var ingen som trodde at den hunden kunne ta stand, eller være rolig i oppflukt og skudd, (spesielt ikke, så lenge hun var en IS) men Gaysa viste tidlig gode takter, og vant sin første 1UK allerede som 1 åring. Hun skulle senere vise seg å bety mye for den norske irsk setter, og hun ble stammor til kennel Steinfosser. Gaysa`s første kull var i 1974. Det ble her 3 valper med Snøhøgdas Donn. Birte ble medeier av kennelen i 1989.

Vår situasjon i dag og avlsplaner framover.

Kennel Steinfosser har i dag 6 hunder: Flint, som nå er pensjonist. 2 Engelske setttere. Småberga`s Hilde (etter Furie og Zico-90). Hilde er fullcertet på utstilling, og har 2AK som høyeste jaktpremiering. Vi har hatt kull på henne, med Steinfosser`s Flint, derfra har vi beholdt 2 hvalper, som nå er ca. 2 år gamle (Ruben og Raska). Disse to ser svært lovende ut, så vi ser fremtiden lyst i møte. Sannsynligvis, så blir det flere kull på Hilde.

Resultatoversikt:

Det er bare tatt med de hundene, som har oppnådd de høyest resultatene, og som videre har bemerket seg i avlssammenheng.

Avkom.		Resultat: utstilling-prøve	kombinasjon:		
Steinfossen`s	Bruno	NUCH	Gaysa -	Donn	-74
«	Donna	NUCH (Avltispe ken. Snøhøgda)	«	«	
«	Rissa	Cert - 2AK(Avltispe ken. Lisand`s)	Gaysa -	Chif	-77
«	Skuld	NUCH	«	«	
«	Aramiss	Full Certet - 2AK	«	«	
«	Cindy	NUCH (Avltispe ken. Villsjøen)	«	«	-78
«	Ginny	BIR - 1VK/CK (Avltispe Ken Lisand`s)	«	«	
«	Balder	NUCH - NJCH, NBCH	«	«	-79
«	Vilma	NUCH (Avltispe ken. Steinfossen)	«	«	
«	Liss	Full Certet - 2AK (Avltispe ken. Steinfossen)	«	«	
«	Laika	Full Certet - 2AK (Avltispe ken. Narefjell`s)	«	«	
«	Mira	BIR - 1AK, 2VK (Avltispe ken. Raumyra)	Gaysa -	Bruno	-80
«	Karo	NUCH	«	«	
Steinfossen`s	Furie	NUCH - (Avltispe ken. Småbergas)	Vilma -	Jesper	-82
«	King	NUCH	Vilma -	EL-Don	-83
«	Quinnty	NUCH	Vilma -	Bruno	-84
«	Ultra	CK-1AK (Avltispe ken. Vargkjølen`s)	Vilma -	Zanto	-86
«	Flint	NUCH	Vilma -	Ægir	-87
«	Felix	Cert - 2AK	Quinnty-	Sapphire	-87
Steinfossen`s	Kaisa	NUCH- (Avltispe ken. Lauvåsen)	Liss -	Fellow	-86
»	Nicko	Full Certet - 1UK	«	«	
»	Vaiko	Full Certet - 2AK	«	«	
»	Rocky	NUCH	«	«	
»	Punk	Full Certet - 2AK (Avltispe ken. Flatskårnuten)	«	«	
»	Odin	Cert - 1AK	Liss -	Marcus	-87
»	Sisu	Cert - 1AK (Avltispe ken. Askeladden)	Liss -	Daj	-88
»	Shina	NUCH (Avltispe ken. Jærbuen)	«	«	

Kennel Tydalen

Bak dette oppdrettet står den meget anerkjente hundemannen Bjørn Olsen fra Trondheim. Bjørn er ekte "Trondhjemmer", men har vandret i Tydalsfjellene fra han var en neve stor. Ved Grønnsjøen bygde hans far hytte, og dermed ble Bjørn nabo til den største irsksettermann i dette århundret, Håkon Larsen og hans Grønnsjøhunder. Fra Håkon kjøpte Bjørn sin første hund, som het Grønnsjøens Hunter, og med denne som makker jaktet Bjørn ivrig. Dressuren ble vel aldri god nok for jaktprøver, og Bjørn kjøpte da Ponto, som var etter den tids store kombinasjon, Skårgangens Atos - Steinfossens Donna. Dette ble en utmerket prøvehund, og fikk både 1.UK og 1.AK mÆP på Kongsvold. Nå var var prøvesporten blitt en lidenskap, og neste hund i porteføljen ble Skårgangens Daj. Han ble også meget god, med en rekke topp premieringer på prøve. Daj ble brukt mye i avl, hvor han avlet godt. Spesielt må nevnes kombinasjonene med Steinfossens Laika til Sonja Stuverud. Her kom det prøvestjerner som perler på en snor, med bla. Narefjells Kama, Aisa, Vita og Tell. Narefjells Kama beholdt Bjørn som parringsvalp, og hun ble da "stammor" til Tydalsblodet.

Når tispe var anskaffet og planlegging av oppdrett ble aktuelt, registrerte Bjørn sitt kennelnavn "Tydalen". Han hadde da fått tilbud fra Håkon Larsen om å bli medinnehaver av hans berømte kennel "Grønnsjøen", for så å overta dette, men Bjørn følte det ikke var riktig at andre skulle overta en så berømt linje. Kommentaren til Håkon var lystig da han fikk vite navnet Bjørn hadde valgt: "Du er jaggu ikke beskjeden du. Jeg tok ærbødigst navnet til sjøen ved hytta mi. Du tok pina dø hele Tydalen!"

Kama,s første kull kom som en stor overraskelse på de fleste, inkludert oppdretteren selv. Daj hadde som den erfarne elskeren han var, tjupparret sin datter uten at noen oppdaget noe! Valper ble det, og Bjørn beholdt det som alltid senere har vært hans øyensten; Alex. Tydalens Alex ble en meget god hund, med flere topp premier i VK, og hun var som sin kullsøster Alfa en meget vakker dame, og oppnådde Norsk og Svensk Utstillingschampionat.

Sitt andre kull hadde Kama med NUCH Remos til Tore Stene. Denne var helbror til tidligere nevnte Ponto som Bjørn hadde, en annen kjent bror var NUJC SCJ Nimbus

til Terje Ward Johansen. Disse to var slue viltfinnere, og blant de fremste premiesankerne i den tids Vinnerklasser. Med dette kullet beviste Bjørn at hans blodslinjer kunne konkurrere med de aller fleste. I B-kullet fikk 6 stykker 1.UK, og senere ble det en rekke VK-hunder, med Bjørn,s Baluba som den mest kjente. Baluba er en herlig hund som har vunnet mer enn de fleste. Hun er vel tidenes mestvinnende irskettertispe med sine 12x1.VK ! Etter dette kom det gode kull jevnt og trutt, og Bjørn beholdt selv tispen Drake etter Alex og irskimporten Moanruad Sapphire. I dette kullet ble det 2.jaktchampioner, og det har heller aldri skjedd tidligere i norsk irsketterhistorie. Senere kom flere velykkede parringer med "US" O-Chico til Ulf Bråthen. Igjen ble Bjørn historisk, da han som førstemann vant Norsk Derby med irskettertispen Fauna som han eier sammen med sønnen Bård. I kombinasjonen Alex og NUJCH Poik kom enda en stjerne, NUCH NJCH Tydalens Gard, som tok rekorden fra sin far og ble tidenes yngste irsketter med jaktchampionat. Bjørn er fremdeles i full aktivitet, og han har nå sin yngste tispe Megg som arvtaker til blodet. Megg er etter Fauna og Gard. At Bjørn er en engasjert og ivrig hundemann kommer også til kjenne gjennom hans mangeårige innsats som leder av Trønderavdelingen og som hovedstyremedlem. For sin innsats for rasen er Bjørn Olsen hedret med både Norsk Irsketterklubbs Gullmerke og Åresmedlemskap.

Irsketteren anno 1997 59

Kennel «US»

Av Jan Arild Kingswick

Denne kennelen har gjort seg sterkt gjeldene de siste 12-14 årene. Som man kanskje kan ane av kennelnavnet, så handler dette om irsksettere basert på Amerikanske importører. Ildsjelen

Elin Wittussen startet sitt bekjentskap med irskettere i utlandet, og da med såkalte "Showdogs". Når hun kom tilbake til Norge på slutten av syttallet, ble hun kjent med Alf Tjersland samtidig som hun fikk sin første jakthund. Dette var tispen Angledals Aida av svensk oppdrett. Elin prøvde seg først på prøver med henne uten hell. Etter en kort pause ble hun så tatt frem igjen, og nå begynte tispen å gjøre vei i vellingen. Aida ble en eminent fuglehund, som totalt dominerte rasen hva anngår toppresultater i flere år. Hun ble jakt og utstillingschampion, og hadde en rekke 1.VK både på høyfjellet og på lavland. En voldsom interesse for fuglehunder, og da spesielt irsketter, kombinert med ambisjoner om å forbedre en del tydelige svakheter i rasen, førte til at Elin i 1984 importerte 4 Amerikanske irskettere. De var alle etter historiens mestvinnende irsketter, Dobb.Ch Abra. Det Elin søkte, var robuste hunder med tidlig utviklet standinstinkt og skikkelig format/tæl. Aida ble hennes stammor, og importen Zan Zett Yankee Dream ble far til de første kullene. Dette var avl på det beste blodet i USA, kombinert med det beste i Skandinavia. Aida var etter norskoppdrettede NUCH NJCH Nimbus og tispen Janås Estelle. Nimbus igjen var fra en av de store kombinasjonene i Norsk irsketteravl på syttallet: parringen mellom NUCH Skårgangens Atos og NUCH Steinfossens Donna. I kombinasjon her, som ble gjentatt flere ganger senere, kom det en rekke topphunder. "US" Brown Rocky til Eirik Karlsen fikk flere 1.UK, fort 1.AK, og ble senere en fryktet konkurrent i VK.

Brown Rocky er nok blant de 2-4 beste irsketterhundene gjennom tidene her i Norge. Han ble også som hittil eneste, kårets til beste irsketter på jaktprøver 3 år på rad !! Men både i A-kullet og B-kullet var der mange stjerner, som "US" Bitos Fax, "US" Aya, "US" Axie m.fl. Senere kom "US" Fantom, som også hevdet seg som en av landets beste lavlandshunder. En tispe fra denne kombinasjonen, "US" Aya,

ble parret med topphunden "US" Hokus Pokus, og her fikk vi en ny topp kombinasjon med sterke resultater. Eneren her ble "US" O-Chico til Ulf Bråthen. Han vant Rjukan Grand Prix som unghund, og ble etter det en av landets beste VK-hunder. Elin gjorde så en nærmest innavlskombinasjon med to amerikanske halvsøsker, der hun parret Zan Zett Yankee Dream med Yawa. Her kom vidunderbarnet "US" American Prinsess. Hun ble historiens mestvinnende unghund uansett rase her til lands, med sine 13x1.UK, samt seier i Arctic Cup og andrelass i Rjukan Grand Prix. Hennes datter,

"US" Coconut fulgte tett etter sin mor hva angår 1.UK, og endte med 9x1.UK Videre er det viktig å legge merke til at amerikanske importer har satt spor etter seg hos svært mange av våre beste irsketterlinjer. Kjente oppdrettere som Bjørn Ingebrigtsen med Skårgangen, Bjørn Olsen med Tydalen, og Sonja Stuverud med Narefjells, har alle det til felles at de har benyttet "US" hunder i sin avl. I tillegg til alt dette, er Elin en fantastisk hjelpsom oppdretter, som stiller opp med det meste for sine valpekjøpere. De senere år har Elin flyttet til fjells oppe i Eggedal, der hun nå lever av å drive med fuglehunder. Instruksjonskurs, oppdrett og foredrag er blitt yrke, og vi kan fremdeles forvente oss en rekke solide hunder fra Elins kennel "US".

«US» America Princess

Kennel Skårgangen

Av Jan Arild Kingswick

Dette oppdrettet tilhører Bjørn Ingebrigtsen i Trondheim, og han var nok den som for alvor medvirket til at vår rase begynte å hevde seg i toppen av vinnerklassene fra slutten av syttitallet og utover.

Det hele startet med at Bjørn kjøpte tispen Valaskjalvs Urd hos Vigdis og Per Nymark. Dette var en tispe fremavlet på konsentrert Grønnsjøblod, og hun hadde usedvanlige evner hva angår jaktlige egenskaper. Debuten på jaktprøve kom ved at Bjørn som helt grønn prøvedeltaker ble overtalt til å etteranmelde henne i UK på en jaktprøve i Verdalen. Hun fikk starte på Søndag, og det endte opp med 1.UK i første start, forøvrig den eneste 1.UK som ble utdelt på denne prøven! Etter dette gikk det slag i slag, og det viste seg også at denne tispen preget sine avkom på en fremragende måte. Hun oppnådde selv både Jakt og Utstillingschampionat, og ble den første og hittil eneste Irsksetter som vant Sølvhundløpet på Kongsvold med Cacit.

Bjørn valgte en annen berømt irsksetter som parringspartner for henne, nemlig NUCH NJCH Vinsterens Kim, som var etter finskimporterte Javelin Katja og Irskimporten Moanruad Raff. I dette første kullet kom der en rekke fremragende hunder, med NUCH Skårgangens Atos som den mest kjente. Han ble mye benyttet i avl, og i kombinasjon med Steinfossens Donna etter Snøhøgdas Don og Irmuns Gaysa II kom der en rekke prøvestjerner som Remos, Ponto, Nimbus, Mali, Mia m.fl. Bjørn beholdt selv Mali, som ble en meget god VK-hund, og som også avlet godt.

På begynnelsen av åttitallet var kennel Skårgangen den klart ledene kennel i irsksetteravlen, og en rekke kjente hunder fra dette oppdrettet preget rasen sterkt. Kennel Narefjells grunnla sitt oppdrett på tispen Laika fra kennel Steinfossen, parret med hanhunden Skårgangens Daj til Bjørn Olsen. Tydalskennelen til Bjørn Olsen ble igjen grunnlagt på en tispe etter Skårgangens Daj, Narefjells Kama. Videre ble Ola Rønnings oppdrett basert på Tispen Skårgangens Honey, og også her er det oppdrettet en rekke meget gode irsksettere.

Idag er Bjørn fremdeles aktiv, men innsatsen er noe begrenset som følge av at

Bjørns sønn er aktiv i hoppsporten. Det samme er hans barnebarn Tommy "Tigern" Ingebrigtsen som er dobbelt Verdensmester i hopp. Han har imidlertid fortsatt gode irsksettere, og hans nye tispe Tydalens Kaja etter NJCH Tydalens Baluba og NUCH NJCH Poik har allerede markert seg med 1.UK på prøve. Jeg tror derfor at sagaen om Skårgangen fremdeles vil leve fremover, og forventer flere gode Skårgangen hunder også i fremtiden.

Bjørn med fire generasjoner Skårgangen`s

Kennel Narefjell

Av Jan Arild Kingswick

Dette oppdrettet ble etablert med bakgrunn i tispen Steinfossens Laika, som var en av mange gode hunder i kombinasjonen NUJCH Chief - Irmuns Gaysa II. Tispen kom til

Sonja Stuverud på Notodden, og ble ført på prøver av den erfarne irsksettermannen Frank Olsen. Hun oppnådde tidlig 1.UK, og fikk også flere AK premier før Sonja parret henne med hanhunden Skårgangens Daj. Denne kombinasjonen ble gjort flere ganger, og avstedkom en rekke gode hunder. De mest kjente var vel Narefjells Vita, Kama og Rob. Videre parret Sonja Laika med en hund utlånt fra Finland, Fowlers Tex. Denne hanhunden skapte historie i Finland da han vant den Finske Hønsehundseksjonens Hovedprøve med Cacit, og ble utlånt til Norge foravl. Flere kjente oppdrettere benyttet Tex her hjemme, slik at både Skårgangen, Hamperokken og Sonjas Narefjells hadde valper etter Tex. Også med Tex kom det flere gode hunder fra Sonja. Etter at Laika ble for gammel til å avle på, fortsatte Sonja sin avl på hennes datter Narefjells Emma. Hun importerte også VK-hunden Make Peace fra sitt hjemland Danmark, og har til nå hatt ett kull på henne med NUCH NJCH Tydalens Gard. Eieren av NUCH Narefjells Rob, Jan Erik Israelson, har nå innledet et samarbeide med Sonja, hvor han dresserer og fører hundene på prøve, mens Sonja tar seg av avl og valper. De har sammen kjøpt tispen Vieksa,s Fanja av undertegnede. Hun er etter NUCH NJCH Poik og Rypdokkens Fay, og denne tispen som nå er Utstillingschampion vil nok sørge for at kennel Narefjells også i årene som kommer vil kunne tilby solide og gode jakthunder med godt eksteriør.

Sonja med 3 representanter for sin kennel Narefjell

Andre kjente oppdrettere av irsksettere:

Kennel Aasrabben	(Wenche og henry Aaseth, Elverum)
Kennel Hamperokken	(Innehaver Oddvar Moe, Tromsø)
Kennel Hadseløyas	(Innehaver Royer Larsen, Stokmarknes)
Kennel Irskesjøen	(Innehaver Jan A. Kingswick, Tromsø)
Kennel Kleivskogen	(Innehaver Øivind Kleiven, Høylandet)
Kennel Lauvåsen	(Innehaver Birger Stene, Trondheim)
Kennel Liatoppen	(Innehaver Arvid Moe, Bergen)
Kennel Midtkiløra	(Innehaver Arild Ove Østmo, Stjørdal)
Kennel Reppeåsen	(Innehaver Familien Henriksen, Trondheim)
Kennel Rødungens	(Innehaver Terje Ward Johansen, Hønefoss)
Kennel Rødliens	(Innehaver Johan Fr. Kayser /Laila Hope, Bergen)
Kennel Tinnsjøen	(Innehaver Sverre og Ingrid Heim, Jessheim)
Kennel Vieksa	(Innehaver Per Hallås, Lakselv)
Kennel Villsjøen	(Innehaver Frank A. Olsen, Oslo)
Kennel Åsgjerdet	(Innehaver Bjørn Kristiansen, Trondheim)

Den røde tispa av Per Harald Nymark

Han satt matt og skjelvende foran avdelingslegen. Hørte liksom i svime legens ord, mens han så ansiktet til mannen i den hvite frakken i et slags tåkete halvlys. Så vaklet han ut i sykehusparken. Grep tak i en bjørkestamme, gneid panna mot stammen mens legens ord summet etter og etter i det omtåkede hodet hans: "Du er uhelbredelig syk. Vi har ennå ikke kommet langt nok når det gjelder din sykdom. Sykdommen kan utvikle kreft. Vi får bare håpe det beste". Han så medlidheten og fortvilelsen i familiens øyne da de ble konfrontert med den håpløse situasjonen.

Angsten, depresjonen knuget han ned, kanskje aldri mer få leve et normalt liv, kanskje bare visne bort etter noen år? Han halvt lå, halvt satt i stolen, mens bitterheten gnog i ham, da den unge røde tispa borret sin svarte, våte snute i fanget hans. De mørke øynene så direkte på han. Det var som om han våknet av en vond drøm. Her var det ingen medlidshet, bare en hengivelse og kjærlighet, mens hun med kroppen bad om at han skulle bli med ut på tur.

Han fant koblet. Hun hoppet og danset foran ham på stien. Løvfallet hadde begynt. Lysten til fjellet og jakten ble sterkt, men ville han greie å jakte? Måneder med sykdom hadde tærret bort kreftene. Håpløsheten tok igjen jernhardt grep på han. Ville kreftene som han hadde igjen holde. Han var så svak, så ubehjelplig svak, men synet av tispa tente et håp i han.

Familien satte seg hardt imot at han i den tilstanden han var nå, skulle dra på jakt. Men han ga blaffen i alle advarsler, morens gråt, farens hissige argumenter. Også andre familiemedlemmer og venner støttet foreldrene, godt fulgt opp av legens advarsler. Men staheten hans hjalp ham. Skulle han dø, så var det ingen skjønnere død enn i fjellet. Til tross alle advarsler dro han dit med tispa, sekk og hagle.

Sekken var tung. Haglereima skar seg inn i den tynne skuldra gjennom genseren og vindjakken. Han pustet tungt. At han skulle bli så forbasket svak. Men den røde tispa trakk hardt og utålmodig i koblet de bratte kneikene mot hytta. Han sjanglet av utmattelse da han var oppe. Svetten gjorde han klam innunder klærne. Han slengte av seg sekken og seig overende. Foran ham bølget terrenget med bjørkekuller, myrer,

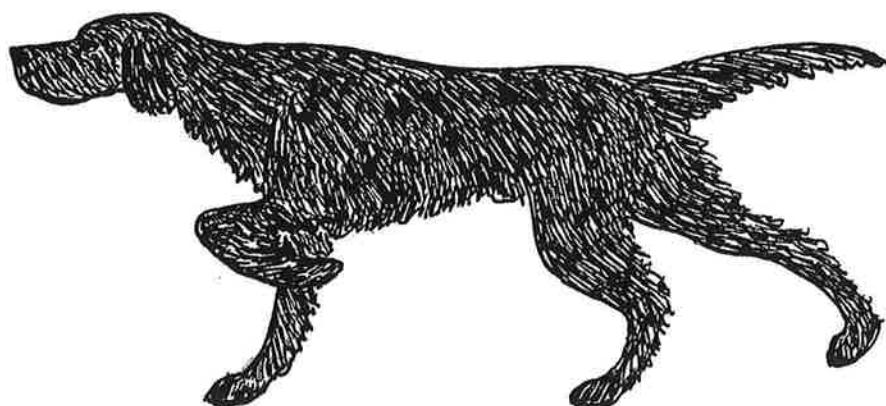
små vann, mens det her og der lå noen steile rygger. Tispa pustet utålmodig, krafset med forlabbene på han.

Ør kom han seg på beina. Med en voldsom anstrengelse fikk han sekken på plass. Greip hagla og tok tak i koblet. Den røde trakk han framover, han snåvet og datt. Hunden ventet til han kom seg på beina igjen, og på ny dro hun ham stadig nærmere hytta. Tålmodig ventet hun når han måtte kvile, før hun etter drog han mot målet.

Det var godt å strekke ut på køyesenga, mens tispa krøllet seg sammen ved fotenden. Han bråvoknet av at den røde plantet alle fire beina på brystet hans. Spratt så ned på gulvet, småpistret, svinset rundt og krafset på ytterdøra. han måtte nesten smile av henne. Snakket lavt og beroligende til henne, vrengete på seg ytterklærne. Puttet en neve patroner i lomma, grep hagla og åpnet døra.

Sola stod lavt på kveldshimmelen, vinden hadde frisknet til da han med ustøe skritt tok fatt på den store myra. Den røde sprang litt usikkert fram og tilbake foran han. Snuste inn under noen einerbusker før hun løftet hodet mot vinden og slo ut i en hurtig galopp. Han fulgte den røde kroppen med øynene der den søkte mer og mer bevisst. Plutselig støkket hun et lite kull ryper som fløy flaksende mot noen vierkjerr ikke så langt unna. Tispa holdt seg i ro, tok to til tre skritt forsiktig fram og stivnet i en vrid, dirrende stand. Glemt var håpløsheten, den livstruende sykdommen. Jaktlysten bruste i blodet der han skyndet seg fram mot den røde. Svetten sprang fram på panna, hendene var knuget rundt hagla da han med rustent mål ba henne reise. To gjenliggere løftet seg mot den høstkalde himmelen. Automatisk hevet han hagla og trakk av.

Vinger bakset i lufta og en datt ned i en myrputt. Som et lyn var den unge, røde over den, grep fatt i rypekroppen, tarmene tøt ut av den der hun med stolt nakke kom inn til han. Han takket henne oppglødd, puttet rypa i den vide og dype vindjakkelomma

og satte seg ned. Tok henne kjærlig i fanget, tårene rant nedover kinnene mens han visket om og om igjen: " Takk, tusen takk skal du ha," for nå kjente han livsgnisten komme tilbake. Kanskje skulle han seire.

Den røde ville videre, høstsola var nesten forsvunnet da hennes silhuett såes i stram stand. Han var så usigelig sliten nå til tross for at han ikke hadde noen sekk å bære, bare ei hagle, noen få patroner og ei rype. Men hun holdt standen til han kom opp til henne. På ny flakset vinger mot den alt mørkere høsthimmelen. En skjente skadeskutt ned i et kjerr. Den røde skjøt fart, inn i kjerret. Det basket litt i vinger, og så kom hun kry inn til ham med byttet. Han takket og klemte henne og slengte seg ned i lyngen. enset ikke at det var vått, var bare glad og kjærlig mot henne som dyttet seg inn til han.

Men nå kjente han sulten gnog i tarmene. Det var en rar følelse, han som i mange måneder hadde levd på diett og ikke hadde lyst på mat. Han koblet henne og begynte å ta seg fram mot hytta som han så vidt kunne skimte i skumringen. Han var så usigelig sliten, men hun trakk ham etter seg i stø kurs i mot legret.

Det brant i peisen og i ovnen der begge to krummet seg godmette sammen under ei tykk dyne. Hundekroppen varmet så inderlig godt. Blodet strømmet så annerledes gjennom han der han kjente at livsmotet nå vendte tilbake. Han skulle seire, bli frisk igjen, oppleve lange jaktdager sammen med den røde energibunten, for hun hadde gitt han mer styrke og tro enn all verdens medisiner og legebehandling. Sammen skulle de oppnå mange år i fjellet.

Peisilden ble svakere og svakere. Han hutret litt. Krøp enda nærmere tispa som tillitsfullt lå inn til han, mens varmen hennes ga han livsmot.

Stell av pelsen til irske settere foran utstilling

Av Per Harald Nymark

En irsk setter skal alltid være velstelt i pelsen. Derved øker også dens trivsel. Men en velstelt pels krever daglig trimming og børsting. Foran en utstilling er det ikke nok med dette. Ca 1 måned før den store dagen begynner man med forberedelsene. Dette består først og fremst i å bruke litt lengre tid på den daglige pelspleie, og at man trimmer vekk for lange og for krøllete pels.

Til kamming av pelsen bruker vi en fintannet stålkam (Spratts nr 73), og en litt grovere kam til ører, faner, bukser og hale (Spratts nr 80). En vanlig hårbørste gjerne

Napp vekk alle
dødehår så hodet får
et "rent" utseende.

Halsen skal ikke
snautrimmes.
Hårlaget på hals og
bryst skal gli naturlig
over i hverandre

Behenget under buken skal kammes godt ut. Trim
forsiktig så det danner en naturlig linje.

Kam skikkelig ut alle floker under og bak ørene.
Klipp vekk hårene rundt øregangene.
Ørene vil da falle penere inn til kinnene.

Mange hunder har en kraftig håkravé rundt halsen
Napp og trim den vekk så halsens linje blir penere.

Kam halen godt ut.
Stuss vekk de for lange
hårene så den får
trekanformen.
Kam ut alle floker fra
faner og bukser.
Tynn ut håret fra innsiden
på for og bakbein

av nylon er også utmerket. Likeså er en gummibørste til å fjerne døde hår helt uunnværlig. Fingrene våre må vi heller ikke glemme. Det er utrolig hva vi kan gjøre med en pels med bare fingrene.

Fremgangsmåte:

- Kammingens hensikt er å kamme ut floker og fjerne løse og døde hår. Før aldri kammen loddrett, men la den gli på skrå gjennom pelsen. La hårene som samler seg på kammen bli sittende, for kammen får bedre "tak" p.g.a. dem. En god hjelp er å holde pekefingeren over kammen, den virker da som motbrems.

- Fingrene kan vi også i stor grad benytte til å fjerne døde og løse hår med. Dette skjer ved intensiv napping der hvor pelsen er død og matt. Vi kan også sprike med fingrene og dra dem med jevne tak nedover sidene og over ryggen på hunden. Det er utrolig hvor mye vi da får med av døde og løse hår. Gummibørsten er en god erstatter for fingrene våre, men den må ikke brukes for hardt. Børstingens hensikt er å få fettet fram i hårlaget så det blir blankt og skinnende.

- Bruk aldri trimmekniv eller annen skarp gjenstand på pelsen hvis du ikke har lært og bruke slike hjelpemidler. Overlat slikt til eksperter, men husk at det er svært få "trimmeeksperter" av settene her i landet. Ca 14 dager før utstillingen begynner man med selve utstillings-trimmingen. Det er en forutsetning at man da kjenner rasens anatomi og hvor kam, børster, saks, trimmekniv og finger skal brukes på pelsen. Ved hjelp av illustrasjonen ovenfor og de kommentarer som er knyttet til den, forklares nærmere hvor vi skal gi hunden den siste finpuss.

Potene:

Klipp vekk kransen av hår rundt potene og hårene mellom tærne. For sterk og floket hårvækst her får potene til å sprike. På oversiden av potene skal for lange hår nappes vekk.

Klørne:

Vi bruker bare en klotang beregnet for hunder til klipping av klør. Pass på så du ikke klipper for langt inn på kloen så du kommer bort i den levende delen. Det er bedre å klippe litt om gangen og heller oftere, enn å ta "skippertak".

Bading:

Bad hunden ca 1 uke før utstillingen så pelsen får tid til å legge seg igjen. Bruk bare hundeshampoo eller sunlightsepe. Skyll pelsen meget godt etter badingen. Tørr pelsen med hårtørre og håndklær. Kam den deretter skikkelig ut mens den tørker. Børst pelsen de siste dagene og polér den med pusseskinn !

På streiftog gjennom utviklingen av en irsk fuglehund.

Av Jan Arild Kingswick

Jeg skal i det etterstående prøve å knytte noen forbindelser til utviklingen av den irske setter fra dens hjemland Irland på slutten av forrige århundrede og frem til den hunden vi idag kan glede oss over å jakte med. Dette fordi jeg tror et visst perspektiv kan være til nytte for de av dere som har planer om ytterligere å utvikle rasen gjennom seriøs avl.

Den irske setter er irenes variant av settervasene, og den var opprinnelig flerfarget i rødt med hvite tegninger. Man antar at rasen har den samme opprinnelse som de øvrige settervasene, som er avlet frem på bakgrunn av de kontinentale pointer lignende hundene, kombinert med engelske spaniels. Årsaken til at den irske hadde overvekt av rødlig pelsfarve er uklart, men det er trukket paralleller til at det i Irland også er overvekt av rødhårete mennesker. Videre har det vært gjort et poeng av at rødt er komplementærfargen til grønt, og Irland er jo viden kjent som den grønne øy. Jakt med fuglehunder i forrige århundrede hadde sitt utspring i nettjakt utført av fattigfolket og bønder. Fra den tiden stammer betegnelsen "Setter". Dette fordi den type hund de da jaktet med hadde den egenskap at den festet stand ved å sette seg, slik at jegerne kunne snike seg inn på fuglene med nett. Utviklingen av den "Stående" fuglehund skjøt for alvor fart da flintlåsgeværet kom, fordi det da ble en attraktiv sport for de britiske adelsmenn å jakte over stående hunder til hest, for deretter å konkurrere om hvem som hadde de beste jakthundene, samt hvem som var den beste fluktskytter.

Det var således adelsmennene på de mange gods som for alvor begynte å avle frem den såkalte irsksetteren. Den tok form relativt fort, og besto av noen helrøde

The setter 1805.

stammer, noen røde med store hvite tegninger, samt de såkalte haglskursetterne, som hadde rød bunnfarge strødd med hvite prikker. Det som skapte en kursendring i utviklingen av rasen var dannelsen av en egen spesialklubb for den helrøde irske setter. Dette skjedde etter at en av de ledende oppdrettere i Irland bestemte seg for å avlive en særdeles vakker men ubruklig jakthund. På vei til avliving møtte han en bekjent som også drev med irsksetter, og da han fikk vite at han ville avlive hunden, ba han om å få den. Hundens navn var Palmerston, og den ble en berømt utstillingshund. Utstillinger var nytt på de britiske øyer, og den helrøde irsksetter med sitt vakre eksteriør ble en yndet hund for rikfolk som ville smykke seg med vakre dyr. The Irish Red Setter Club ble etablert i 1885, med eieren av Palmerston sentralt i styre og stell. Palmerston ble utstillingschampion, og hans sønn Ch. Garryowen ble lagt til grunn for den vedtatte rasestandard for irsk setter. Slik ble andre fargevarianter utesengt fra det gode selskap, og mange mener at dette ga rasen et tilbakesteg i forhold til de andre settertasene. Avl på jakthunder fortsatte imidlertid, og grunnlaget for skillet mellom showdogs og working dogs var etablert. Til Norge kom rasen først fra Danmark. Senere ble NISK,s grunnlegger Corn Schilbred, den første som importerte avlsmateriale fra Irland. Han jobbet iherdig med rasen, og importerte etter hvert flere individer, som igjen førte til den første norske oppdrettede champion, Toho Hiawata. Senere markerte John Borge seg sterkt med sitt oppdrett Montebello, og var aktiv i perioden fra 1920 og frem til annen verdenskrig.

Han importerte hunder både fra Danmark, England og Irland, og avlet gjennom disse importene frem en rekke fremragende hunder. Spesielt satt kombinasjonen etter importhunden Ch. D,Jouce og tispen Sullhamstead Sally D,Or sterke spor etter seg. Hunder fra kennel Montebello ble eksportert både til USA, England og Russland, og andre kjente oppdrettere i Norge benyttet disse hundene i sin videre avl. Det som er interessant, er å se hvordan disse sterkt linjeavlede hundene har påvirket de hunder vi har idag, og jeg skal prøve å illustrere dette gjennom å trekke noen linjer tilbake fra noen av våre mest kjente blodslinjer idag. Eksempelet jeg benytter er valgt utifra at jeg selv kjenner dette individet godt, samtidig som jeg mener at den er nært beslektet med de aller fleste gode irskettere som idag figurerer på våre prøver. Min egen hanhund NUCH NJCH Poik var etter tispen Alvsjøens Katja og Irskimporten Irl.FT CH Moanruad Sapphire. Katja var etter Steinfossens Aramiss og Lady. Aramiss igjen var etter NUJCH Chief og Irmuns Gaysa II, mens Lady var etter Skågangens Atos og Steinfossens Donna. Drar man dette videre var Chief etter Nancy og Rosendals Laff. Laff var igjen etter den engelske tispen Sullhamstead Urchin D,Or og Garvegårdens Pedro , mens Nancy var en innavlet tispe av Grønnsjøblod som førte Montebelloblod fra Baffle etter Ch. D,Jouce og Sillhamstead Sally D,Or. Irmuns Gaysa II var etter Vinsterens Kim og Tinnsjøens Tilly. Kim igjen var etter irskimporten Moanruad

Raff og Finske Javelin Katja. Skårgangens Atos var etter Valaskjalvs Urd og Vinsterens Kim, mens Steinfossens Donna var etter Snøhøgdas Don og Irmuns Gaysa II. Vi er nå tilbake til to fellesnevner, nemlig hunder fra Sulhamstedkennelen i England og Grønnsjøkennelen i Norge. Begge disse benyttet Montebellohunder fra John Borge i sitt oppdrett, og Montebello igjen importerte hunder fra Sullhamstead til sin avl. Slik ser man at historien til vår kjære irsksetter ikke er veldig gammel, og heller ikke veldig spredt, fordi alle hunder som idag figurerer på våre premielister har det til felles at de i sine stamtavler har navn som NUJCH Chief, Steinfossen Donna og Skårgangens Atos blant sine forfedre.

Samtidig har mange Moanruadbloed i sine årer, og dette er en direkte videreføring av det opprinnelige irsksetterblodet fra forrige århundre. Som en avsluttende kuriositet kan nevnes at også våre Amerikanske importer har Sulhamstead og Montebello blod i sine årer, da alle disse er etter historiens mestvinnende irsketter i USA, Dobb. Ch. Abra. Bak Abra finner vi Sulhamsteadblodet representert ved Sullhamstead Norseman, som igjen var etter en import fra kennel Montebello til John Borge ! Verden er ikke stor, og jeg tror det er viktig å ha kunnskap om rasens historie, som klart viser at linjeavl på våre beste blodslinjer kombinert med gode importer er det som gir rasen fremgang. Dette beviser hundene fra kennel Tydalen, Skårgangen og nå også "US" til fulle.

Irsksettere som har oppnådd 1. UK/AK på jaktprøve i perioden 1994 -1998

29939/93	LIATOPPEN'S HERO	1	UK	94
12486/92	KLAKKEMEA'S FANT	1	UK	94
12862/93	DRØYDALEN'S MEZZO	1	UK	94
12855/93	DRØYDALEN'S BIRKA	1	UK	94
06923/90	SLØKELIA'S BITOS ROYAL	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
19758/93	HØYLANDETS STEGG	1	UK	94
10386/93	YANKIE GIRL	1	UK	94
09200/93	TYDALENS FAUNA	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
29942/93	LIATOPPEN'S HR REMO	1	UK	94
38447/92	JANCO	1	UK	94
09201/93	TYDALENS FANTA	1	UK	94
09200/93	TYDALENS FAUNA	1	UK	94
28806/92	BELLA	1	UK	94
08741/93	FINNVIKDALENS PIGRO	1	UK	94
09203/93	TYDALENS FREUD	1	UK	94
23910/93	A COPPER	1	UK	94
09200/93	TYDALENS FAUNA	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	UK	94

15758/87	PAN	1	AK	94
30863/91	AKITA	1	AK	94
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	94
40831/90	HØYLANDETS TRYM	1	AK	94
01454/91	VIEKSA'S ROSSI	1	AK	94
16749/88	POIK	1	AK	94
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	94
22674/90	SØLVKLUMPEN'S AXIE	1	AK	94
06926/88	KVITSANDA'S REX	1	AK	94
44315/91	KLEIVSKOGEN'S BOSS	1	AK	94
34389/87	NORDMOENS TOPSY	1	AK	94
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	95
21892/93	PARRAS	1	UK	95
42160/94	TYDALENS IDOXA	1	UK	95
18719/94	TYDALENS HILL-BILLY	1	UK	95
37080/93	VIEKSA'S FØYKA	1	UK	95
37080/93	VIEKSA'S FØYKA	1	UK	95
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	95
18719/94	TYDALENS HILL-BILLY	1	UK	95
10365/93	SKJERHØA'S PIPPI	1	UK	95
36698/93	TYDALENS GARD	1	UK	95
10363/93	SKJERHØA'S SHAN	1	UK	95
18716/94	TYDALENS HEXA	1	UK	95
16661/93	VIERVINDENS PABLO	1	UK	95
32567/93	JÆRBUEN'S RED IRISH SHEEBA	1	UK	95
32567/93	JÆRBUEN'S RED IRISH SHEEBA	1	UK	95
36698/93	TYDALENS GARD	1	UK	95
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	95
18716/94	TYDALENS HEXA	1	UK	95
s12283/94	ÖSTRABY'S PIA	1	UK	95
06219/94	MALIN	1	UK	95
18716/94	TYDALENS HEXA	1	UK	95
21125/94	SICO	1	UK	95
18716/94	TYDALENS HEXA	1	UK	95
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	95
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	95

40548/91	"U S" FUTTI PIA	1	AK	95
09200/93	TYDALENS FAUNA	1	AK	95
42329/91	SÆTERELVA'S PERLE	1	AK	95
42291/91	CHICO	1	AK	95
06643/92	REPPEÅSEN'S CORA	1	AK	95
15004/93	KVIKNESKOGEN'S MILLE	1	AK	95
30863/91	AKITA	1	AK	95
36698/93	TYDALENS GARD	1	AK	95
36698/93	TYDALENS GARD	1	AK	95
06644/92	REPPEÅSEN'S CITA	1	AK	95
30863/91	AKITA	1	AK	95
34330/88	CHIRIN	1	AK	95
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	95
35330/88	HAMPEROKKENS STENJA	1	AK	95
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	95
09205/93	TYDALENS FISCHER	1	AK	95
11802/87	"U S" FRESCA	1	AK	95
37786/88	JERVKARET'S IBB	1	UK	96
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	96
20446/95	KLEIVSKOGEN'S D-AYA	1	UK	96
14521/95	SELSBAKKLIA'S FRØY	1	UK	96
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	96
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	UK	96
06348/95	ÅSGJERDET'S TYRI	1	UK	96
06348/95	ÅSGJERDET'S TYRI	1	UK	96
06348/95	ÅSGJERDET'S TYRI	1	UK	96
06350/95	ÅSGJERDET'S LINA	1	UK	96
06348/95	ÅSGJERDET'S TYRI	1	UK	96
12651/95	BCZ AMY	1	UK	96
12651/95	BCZ AMY	1	UK	96
07888/94	ÅSMARKAS BIRDIE	1	AK	96
17476/92	SYLTOPPEN'S BEAUTYFULL GAYA	1	AK	96
09202/93	TYDALENS FY	1	AK	96
06644/92	REPPEÅSEN'S CITA	1	AK	96
09201/93	TYDALENS FANTA	1	AK	96

18022/91	"U S" PRETTY-WOMAN-D	1	AK	96
37076/93	VIEKSA'S NASTI	1	AK	96
37080/93	VIEKSA'S FØYKA	1	AK	96
29942/93	LIATOPPEN'S HR REMO	1	AK	96
17427/94	POLARSTJERNA'S FESTUS	1	AK	96
04727/93	"U S" ISA FINA	1	AK	96
42984/90	SMÅBERGAS H'TANJA	1	AK	96
18716/94	TYDALENS HEXA	1	AK	96
29938/93	LIATOPPEN'S HEKSA	1	AK	96
10642/93	"U S" COCONUT DREAM	1	AK	96
29942/93	LIATOPPEN'S HR REMO	1	AK	96
09203/93	TYDALENS FREUD	1	AK	96
19866/93	NORDMOENS FALCO	1	AK	96
S23401/94	TORNEÆLVENS BONUS	1	AK	96
13734/87	TINNSJØEN'S RONJA	1	AK	96
21892/93	PARRAS	1	AK	96
38463/92	RISKLETTEN'S SKAIDI	1	AK	96
07885/94	ÅSMARKAS B-TITUS	1	AK	96
18529/94	VALEHEIA'S PEANUT	1	AK	96
34330/88	CHIRIN	1	AK	96
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	96
33096/88	RICO	1	AK	96
15123/93	"U S" L LONGO	1	AK	96
38478/92	MIA II	1	AK	96
20402/90	"U S" AMERICAN EXPRESS	1	AK	96
19865/93	NORDMOENS RUFUS	1	AK	96
14819/95	TYDALENS JADE	1	UK	97
01277/96	"U S" POPCORN	1	UK	97
08488/95	"U S" STORM	1	UK	97
15515/96	HADSELØYA'S ATHINA	1	UK	97
15515/96	HADSELØYA'S ATHINA	1	UK	97
16115/95	"U S" T-MANUS	1	UK	97
16115/95	"U S" T-MANUS	1	UK	97
19296/95	SKILLEVOLLEN'S FUNNY	1	UK	97
01277/96	"U S" POPCORN	1	UK	97
03254/96	ASKEDALEN'S NIKITA	1	UK	97
01276/96	"U S" PUNKIE	1	UK	97

16115/95	"U S" T-MANUS	1	UK	97
19296/95	SKILLEVOLLEN'S FUNNY	1	UK	97
01277/96	"U S" POPCORN	1	UK	97
12809/96	VALEHEIA'S TIRAWA	1	UK	97
01282/96	"U S" UFFDA	1	UK	97
01281/96	"U S" HAMEI	1	UK	97
07157/96	TYDALENS KAJA	1	UK	97
01277/96	"U S" POPCORN	1	UK	97
44311/91	KLEIVSKOGEN'S BIKK	1	AK	97
06350/95	ÅSGJERDET'S LINA	1	AK	97
06361/95	RØDLIEN'S TESSIE	1	AK	97
S12283/94	ÖSTRABY'S PIA	1	AK	97
37079/88	"U S" ONLY	1	AK	97
S31062/95	VIKTORGÄRDENS MORK	1	AK	97
34213/89	RØDUNGEN'S MILLIE	1	AK	97
37079/93	VIEKSA'S GAGGA	1	AK	97
23562/91	RØDUNGEN'S RONJA	1	AK	97
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	97
40831/90	HØYLANDETS TRYM	1	AK	97
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1	AK	97
DK18111/90	MAKEPEACE	1	AK	97
16960/94	FUGLODDEN'S TANJA	1	AK	97
16960/94	FUGLODDEN'S TANJA	1	AK	97
13469/90	LAUVÅSEN'S ZITA	1	AK	97
12651/95	BCZ AMY	1	AK	97
43188/91	TROLLHEIMENS ZANTO	1	AK	97
20391/88	LIATOPPEN'S BONITA	1	AK	97
18714/94	TYDALENS HAYDI	1	AK	97
13066/88	NAREFJELL'S S-V ROBB	1	AK	97
44317/91	KLEIVSKOGEN'S BAMSE	1	AK	97
20402/90	"U S" AMERICAN EXPRESS	1	AK	97
21131/92	RØDLIEN'S ZEUS	1	AK	97
16958/94	FUGLODDEN'S RED BEAUTY	1	AK	97
16960/94	FUGLODDEN'S TANJA	1	AK	97
37078/93	VIEKSA'S FANJA	1	AK	97
01011/93	IK- YALA	1	AK	97
42161/94	TYDALENS IRISH BEAUTY	1	AK	97

11802/87	"U S" FRESCA	1 AK	97
30150/89	TINNSJØEN'S RED MOLLY	1 AK	97
20444/95	KLEIVSKOGEN'S DONNA	1 AK	97
18337/96	KNORRFJELLETS SAREK	1 UK	98
10501/97	LYNGSTUA SCOTT	1 UK	98
16306/96	NAREFJELL'S A-JACK	1 UK	98
10303/96	VIERVINDENS B-RONJA	1 UK	98
19104/96	ÅSGJERDET'S PIA	1 UK	98
12679/96	VISJØVALEN'S MARCO	1 UK	98
19104/96	ÅSGJERDET'S PIA	1 UK	98
04010/97	"U S" CT-PEPSI	1 UK	98
18337/96	KNORRFJELLETS SAREK	1 UK	98
21911/96	TYDALENS LENIN	1 UK	98
04010/97	"U S" CT-PEPSI	1 UK	98
10303/96	VIERVINDENS B-RONJA	1 UK	98
19800/97	RENÅBEKKEN'S C-ODIN	1 UK	98
22063/97	EKLIAS ADAM	1 UK	98
35527/92	SÆTERELVA'S PIA	1 AK	98
16115/95	"U S" T-MANUS	1 AK	98
14819/95	TYDALENS JADE	1 AK	98
07885/94	ÅSMARKAS B-TITUS	1 AK	98
06360/95	RØDLIEN'S ARES	1 AK	98
15003/93	KVIKNESKOGEN'S BLESS	1 AK	98
14817/95	TYDALENS J-CHILI	1 AK	98
37079/88	"U S" ONLY	1 AK	98
18530/94	VALEHEIA'S INDI	1 AK	98
06363/95	RØDLIEN'S HEIDI	1 AK	98
01281/96	"U S" HAMEI	1 AK	98
15124/93	"U S" L-BILLY	1 AK	98
17053/93	SYLTOPPEN'S MIRA	1 AK	98
24729/94	"U S" PHANTOMET	1 AK	98
21130/92	RØDLIEN'S MIA TUCKA	1 AK	98
08488/95	"U S" STORM	1 AK	98
01364/96	ASBJØRN	1 AK	98
16663/93	VIERVINDENS PAYA	1 AK	98
37078/93	VIEKSA'S FANJA	1 AK	98

06348/95	ÅSGJERDET'S TYRI	1	AK	98
01277/96	"U S" POPCORN	1	AK	98
06643/92	REPPEÅSEN'S CORA	1	AK	98
16562/94	VISJØVALEN'S GARM	1	AK	98
06643/92	REPPEÅSEN'S CORA	1	AK	98
22651/88	RYPDOKKEN'S A FAY	1	AK	98

Norsk Irsksetterklubbs vedtekter av 25.april 1995

**Vedtatt på ordinær generalforsamling 18. februar
1995 og ratifisert på ekstraordinær generalforsamling
25. april 1995**

§1. Klubbens opprettelse

Norsk Irsketterklubb (NISK) ble stiftet 16.juni 1917 og er norsk spesialklubb for irsketter. Klubben har sitt hovedsete i Oslo. Klubben kan inngå overenskomst og ha samarbeid med andre organisasjoner.

§2. Formål

Klubbens formål er å arbeide for å fremme:

- Utviklingen av den irske setter som jakthund.
- Utviklingen av den irske setter som en ensartet og edel type ettrasestandarden.
- Mulighetene for aktivitet med hund innenfor et ansvarlig hundehold i samfunnet.

Formålet søkes oppnådd ved bl.a. å legge til rette og å arrangere:

- Opplysnings-, utdannings- og treningsvirksomhet.
- Fuglehundprøver, dressur og treningskurser.
- Utstilling og unghundfremvisninger.
- Fremme et godt sosialt miljø blant medlemmene.

Videre ved å utgi tidsskrift og rundskriv, avholde møter, gi råd og veiledning i avlsspørsmål, drive valpeopplysning samt ved andre tiltak som antas å gavne formålet.

§3. Medlemskap, stryking og eksklusjon

Som medlem kan styret opppta enhver uberyktet person. Styret kan nekte opptagelse av enhver som med skjellig grunn kan antas å ville motarbeide klubbens formål eller skade klubben og/eller hundesaken. Opptak forutsetter at vedkommende har oppfylt sine forpliktelser i samarbeidende klubb fullt ut.

Utmelding skal skje innen 1. desember - motsatt fall gjelder medlemskapet også for det følgende år.

Som husstandsmedlem kan opptas medlems ektefelle, samboer og barn.

Medlem som tross skriftlig advarsel ikke har betalt kontigent, kan strykes uten at klubbens krav derved bortfaller.

Medlem som handler mot klubbens lover, skader klubben eller dens interesser eller hundesaken, eller som begår forseelse på annen måte, kan av styret advares, utelukkes for et bestemt tidsrom, anmodes om å uttre eller eksluderes. Eksklusjonsbeslutningen må treffes av minst 3/4 flertall eller av samtlige medlemmer i styret.

Person som er nektet opptagelse, eller medlem som er strøket eller ekskludert, kan innanke avgjørelsen til Samordningsutvalget i NKK. Slik anke må sendes Samordningsutvalget senest 14 dager etter at uttalelse om beslutning beviselig er sendt til vedkommende. Samordningsutvalget behandler saken etter de regler som til enhver tid gjelder for dette utvalg.

§4. Hedersbevisninger

Som æresmedlem kan utnevnes medlem som har utført et særdeles fortjenestefullt arbeid for klubben og rasen. Forslag om ærsmedlemskap fremmes for styret som fremmer forslaget videre for generalforsamlingen dersom det har fått 3/4 av fulltallig styre. Innkvotering skjer med minst 3/4 flertall og uten forutgående debatt. Æresmedlem betaler ikke kontigent.

Styret kan tildele hederstegn til personer som ovenfor klubben har gjort seg fortjent til det. Forslag til hederstegn fremmes for styret og tildeles av styret. Tildelingen krever minst 3/4 flertall av fulltallig styre.

§5. Kontigent

Kontigenten fastsettes av generalforsamlingen og skal betales innen 15. januar. Husstandsmedlem betaler halv kontigent.

§6. Klubbens organer er:

1. Generalforsamlingen
 - 1.1 *Ordinær generalforsamling*
 - 1.2 *Ekstraordinær generalforsamling*
2. Styret
 - 2.1 *Arbeidsutvalget*
 - 2.2 *Ledere av råd og funksjoner*
 - 2.3 *Avlsrådet*
 - 2.4 *Valgkomite*
 - 2.5 *Revisorer*
3. Distriktsavdelinger
 - 3.1 *Avdelingsstyre*
 - 3.2 *Revisorer*
4. Valgte distriktsrepresentanter

1.1 Generalforsamlingen

Generalforsamlingen er klubbens øverste beslutningsorgan. Ordinær generalforsamling innkalles av styret og avholdes hvert år innen 1.mai. Innkalling skjer skriftlig til distriktsavdelinger og distriktsrepresentantene med minst 4 ukers varsel. Generalforsamlingen sammensettes av utsendinger fra distriktsavdelingene, distriktsrepresentantene og styret. Dagsorden, samt styrets budsjett og handlingsplan, skal følge innkallingen. Vedtak kan bare fattes i saker som er ført på dagsorden. Når intet annet er nevnt i denne lov, må forslag og saker som skal realitetsbehandles være styret i hende innen 1. januar

Ordinær generalforsamling skal:

- Fastsette representantenes stemmer.
- Oppnevne tellekorps og to representanter som skal underskrive protokollen.
- Oppnevne møteleder som skal lede møtet.
- Behandle styrets årsregnskap og beretning.
- Behandle avlsrådets beretning.
- Behandle styrets budsjett og handlingsplan.
- Fastsette årskontigenten.
- Behandle saker og forslag innkommet til riktig tid og ført på dagsorden.
- Behandle valgkomiteens innstilling og velge klubbens styre som består av:
 - a) Arbeidsutvalget, som er sammensatt av formann viseformann og forretningsfører.

Klubbens sekretær fungerer som sekretær for arbeidsutvalget.

b) Leder for fagområdene, som er avlsfunksjonen, prøve- og treningsfunksjonen og utstillingsfunksjonen.

Av hensyn til kontinuiteten bør styremedlemmene velges for to år ad gangen.

Maksimum 3 styremedlemmer bør tre ut samtidig.

c) Velge avlsråd, valgkomite og revisorer.

Stemmerett på generalforsamlingen har utsendinger fra distriktsavdelingene, distriktrepresentantene og styret. Utsendingene disponerer stemmer på grunnlag av medlemmer som har stått tilsluttet klubben siden foregående år og har betalt kontigent i inneværende år, og som tilhører vedkommende distrikt.

Man disponerer stemmer slik:

0-25:	1 stemme
25-50:	2 stemmer
51-75:	3 stemmer
76-100:	4 stemmer
101-125:	5 stemmer
osv.	

Hvert styremedlem har 1 stemme. Ved stemmelikhet har formannen dobbeltstemme.

Dog har ikke styret stemmerett når regnskap og beretning behandles.

Generalforsamlingen er åpen for klubbens medlemmer. Disse har talerett i de saker som behandles. Hvor intet annet er bestemt i denne lov, fatter generalforsamlingen vedtak med simpelt flertall. Ved stemmelikhet får formannen, eller i dennes fravær, viseformannen en ekstra stemme. Avstemmingen skjer ved åpen stemmegivning, med mindre det på generalforsamlingen fremmes forslag om at stemmegivingen skal skje skriftlig, og dette blir vedtatt.

1.2 Ekstraordinær generalforsamling

Ekstraordinær generalforsamling kan innkalles av styret med minst 4 ukers varsel, og skal innkalles med 4 ukers varsel dersom minst to avdelinger, eller 10% av medlemmene retter skriftlig krav til styret.

Det kan ikke behandles andre saker enn de som er nevnt i dagsorden ved innkallingen. Med innkallingen skal det foreligge en redegjørelse til distriktsavdelingene og distriktpresidentene om årsaken til innkallingen. Det følges de samme stemmeregler som er fastsatt for ordinær generalforsamling.

2.1 Styret

Styret leder klubbens virksomhet, drift og aktiviteter etter klubbens lover, hovedretningslinjer trukket opp av generalforsamlingen og i samarbeid med distriktsavdelingene/disriktsrepresentantene. Styret er ansvarlig for de budsjetter som generalforsamlingen har vedtatt, regnskaper, årsberetninger m.v., og behandler saker av vidtgående karakter og avgjør hvilke saker som skal delegeres til utvalg eller komiteer for særlige saker eller saksområder. Styret legger fram forslag til budsjett og handlingsplan for generalforsamlingen. Styret representerer klubben utad og utpeker representanter til møter og samarbeid med andre organisasjoner.

Styret oppnevner fagutvalg, og utgir tidsskrift, årbøker o.l. og oppnevner redaktører. Styret utarbeider instruks for aktivitetestabber, og avlsrådets og klubbens forretningsfører/sekretær.

Styret er beslutningsdyktig når 2/3 av et fulltallig styre er tilstede inkludert lederen for det fagområdet for saker som er oppe til behandling.

2.2 Lederne for avlsrådet, prøve- og treningsfunksjonen og utstillingsfunksjonen.

Lederne for avlsrådet, prøve- og treningsfunksjonen og utstillingsfunksjonen behandler saker som blir forelagt dem fra styret, og opptrer på vegne av klubben innenfor sine funksjonsområder. Lederne koordinerer aktiviteten mellom de regionale ledd og rapporterer fortløpende til styret om sin virksomhet.

2.3 Avlsrådet.

Avlsrådet består av tre medlemmer som har bred erfaring med fuglehunder. Fortrinnsvist bør de være jaktprøve- og/eller eksteriørdommere. Avlsrådsmedlemmene velges for 3 år av gangen. Av hensyn til kontinuiteten bør kun et medlem velges hvert år.

2.4 Valgkomiteen

Valgkomiteen består av tre tidligere fremtredende tillitsmenn i klubben, og arbeider etter insruks som fastsettes av generalforsamlingen etter forslag fra styret. Til ordinær generalforsamling skal valgkomiteen gi innstilling med forslag på minst en kandidat til hvert verv som er på valg.

2.5 Revisor

Klubbens generalforsamling velger to kvalifiserte revisorer. Revisorer skal i god tid forut for ordinær generalforsamling gjennomgå klubbens regnskaper, bøker, beholdninger m.v., og avgjøre beretning til generalforsamlingen.

3. Distriktsavdelinger.

Distriktsavdelinger kan opprettes når medlemmene i et av de under nevnte distrikter ønsker det. Styret gir anbefaling til generalforsamlingen som fatter endelig vedtak. Avdelingene er underlagt klubbens lover og plikter å arbeide etter de retningslinjer som generalforsamlingen har dratt opp.

3.1 Årsmøtet

Årsmøtet er avdelingens øverste beslutningsorgan. Årsmøtet innkalles av avdelingsstyret og holdes hvert år før 31. januar. Innkalling skjer skriftlig med minst 2 ukers varsel, og med opplysning om hvor sakspapirer kan fås.

Årsmøtet skal behandle følgende saker:

- Godkjenning av innkalling og dagsorden.
- Valg av dirigent, referent og to protokollunderskrivere.
- Behandle styrets beretning.
- Godkjenning av regnskap.
- Behandle styrets budsjett og handlingsplan.
- Behandle innkomne forslag.
- Valg av avdelingsstyre.
- Valg av representanter til generalforsamlingen.

Avdelingsstyret velger selv fristen for innsending av forslag. Fristen kan dog ikke være før 1. januar.

Vedtak på årsmøtet fattes med simpelt flertall. Avstemmingen skjer åpent så sant ikke en eller flere krever skriftlig avstemming.

Referat fra årsmøtet skal sendes styret innen 15. februar.

Revidert regnskap skal sendes styret innen 15. februar.

3.2 Avdelingsstyret

Avdelingsstyret leder avdelingens virksomhet og aktiviteter etter klubbens lover og retningslinjer gitt av generalforsamlingen og av avdelingens årsmøte. Avdelingsstyret er ansvarlig for det budsjettet årsmøtet vedtar.

Avdelingsstyret skal bestå av leder, nestleder, kasserer og sekretær. Det skal i tillegg være minst et styremedlem.

Avdelingsstyret kan opprette egne utvalg etter behov.

Avdelingsstyret er beslutningsdyktig når 2/3 av medlemmene er til stede.

3.3 Landet deles inn i 11 distrikter:

1. Østfold, Oslo og Akershus.
2. Vestfold, Buskerud og Telemark.
3. Hedemark og Oppland
4. Sørlandet.
5. Rogaland.
6. Hordaland.
7. Sogn og Fjordane/Møre og Romsdal.
8. Trøndelag.
9. Nordland.
10. Troms.
11. Finnmark.

Det enkelte medlem står fritt til å knytte seg til den distriktsavdeling det finner hensiktsmessig.

4. Distriktsrepresentanter.

I de delene av landet der medlemmene ikke ønsker å opprette avdeling, velges det distriktsrepresentant.

4.1 Valg av distriktsrepresentanter.

Forslag til distriktsrepresentanter fremmes ved at enten medlemmene i vedkommende distrikt, eller styret forslår en eller flere kandidater. Listen over kandidater kunngjøres i det første årlige nr. av klubbens tidsskrift. Stemmeseddel sendes styret innen gitt tidsfrist. Stemmerett gjelder kun i eget distrikt.

4.2 Distriktsrepresentantenes mandat.

Distriktsrepresentantene er underlagt klubbens lover og plikter å arbeide etter de retningslinjer som generalforsamlingen drar opp.

Distriktsrepresentantene kan i regi av klubben ta ansvar for slike aktiviteter som ligger innenfor generalforsamlingens retningslinjer og som medlemmene ønsker. Dersom budsjett for slike aktiviteter forutsetter økonomisk bistand fra klubben, skal dette på forhånd klareres med styret.

§7. Lovendringer

Forslag til lovendringer innsendes skriftlig til styret innen 1.januar. Lovendringer kan kun foretas av generalforsamlingen - ordinær eller ekstraordinær, og må vedtas med minst 2/3 flertall av de avgitte stemmer. Forandring av lovene må godkjennes av

Norsk Kennel Klub. Lovendringer som ikke godkjennes av Norsk Kennel Klub kan innankes for Samordningsutvalget.

§8. Oppløsning av klubben.

8.1 Oppløsning av klubben.

Forslag om oppløsning av klubben sendes styret innen 1. desember. Forslaget fremlegges på ordinær generalforsamling og krever for vedtagelse 3/4 flertall ved skriftlig avstemming. Beslutningen må stadfestes av ekstraordinær generalforsamling som innkalles etter 3 måneder. Også her kreves 3/4 flertall for at oppløsningen trer i kraft. Fattes endelig vedtak om oppløsning, skal klubbens midler benyttes til opprettelse av et fond hvis midler skal brukes til beste for den irske setter, og det opprettes et styre til forvaltning av fondet.

8.2 Oppløsning av distriktsavdelinger.

Forslag om oppløsning av distriktsavdelingen skal sendes styret innen 1. desember. Det kreves for vedtagelse 3/4 flertall ved skriftlig avstemning på årsmøtet. Forslaget fremlegges på ordinær generalforsamling med innstilling fra styret. Generalforsamlingen må fatte vedtak om oppløsning med 3/4 flertall for at distriktsavdelingen kan oppløses. Dersom distriktsavdelingen oppløses, skal midlene overføres til styret. Styret får ansvaret for forvaltningen av midlene.

§9 I krafttreden

Denne reviderte lov trer i kraft 25. april 1995 og opphever hittil gjeldende lover for Norsk Irsketterklubb.

Hva nå?

Fremtiden er våre hunder i våre hender!

Av Birger Stene, Formann

Som en avslutning på en jubileumsbok er det naturlig å gjøre seg noen tanker om fremtiden. Hva skjer med den irske setter, jakten og fuglehundsporten i neste 20-årsperiode fram mot vårt 100-årsjubileum. Kan vi i år 2017 fortsatt vise til framgang på alle områder, eller er alle dommedagsprofetier slått til? Heldigvis vet vi ikke hva fremtiden bringer oss av glede og sorger. Vi kan imidlertid ha visse forventninger til fremtiden, og ved å mobilisere felles pågangsmot og engasjement, kan vi kanskje også påvirke den i ønsket retning innenfor noen av områdene.

Utgangspunktet

Irsksetteren i Norge er først og fremst jakthund. Det er dette som er fundamentet for Norsk Irsksetterklubbs arbeid og som hovedtyngden av aktiviteten er bygd opp omkring. De aktiviteter som vi arrangerer og deltar i, er alle med å understøtte vårt hovedmål: En allsidig og vakker fuglehund med stadig bedre jaktegenskaper.

Status i dag er at vi er en middels stor hunderase i Norge. I de siste 10 år er det født i gjennomsnitt ca 350-400 irskettere pr år. Med en gjennomsnittlig levealder på 7 år, tilsier dette at det til enhver tid er ca 2500 irskettere i landet, fordelt på kanskje 2000 eiere. Mange aktive hundefolk har jo flere hunder. I dag er 1200 av disse 2000, medlemmer i klubben. I Norge er ikke irsketteren som "showdog" noe stort problem, men utifra kull-statistikk kan det se ut som at ca 1/3 av de ca 60 kull som fødes hvert år er fra "ikkejaktlige" linjer. Dette utgjør da ca 800-900 av de eksisterende irskettere, og da heller ikke alle med jaktblod i seg brukes på jakt, kan vi i høyden regne at knapt

1500 irsksetterere er aktive som jakthunder til enhver tid. Årlig starter ca 300 av disse på jaktprøver, og det rekrutteres 30-40 nye prøvehunder fra hver årsklasse.

Utifra denne grove situasjonsbeskrivelse er det at vi som klubb skal arbeide videre.

Jaktlige egenskaper

Det er ikke tvil om at irsketterens jaktlige egenskaper er bedret de siste tiår. Dette gjelder både i bredde og i topsammenheng hvis vi tenker jaktprøver. Jaktlige egenskaper er imidlertid et sammensatt tema og etter en periode med fart og stil, er viltfinnerevne igjen iferd med å komme i riktig fokus. Det er hunder som finner fugl, som tar stand og reiser villig og presist vi ønsker å få fram. Disipliner som sekundering, apport og rapport finnes hos mange irsketter og er også egenskaper vi vil ta vare på. Det er lett for at man i jaktprøvesporten og i avlssammenheng i perioder fokuserer på enkeltegenskaper og glemmer helheten. For å få til forbedringer må man kanskje ta en ting i gangen, men klubben må fortsatt være seg bevisst at for jegeren er det til syvende og sist hele bildet som teller. Forventningene må derfor være at vi får fram flere irske der summen av de jaktlige egenskaper er forbedret. Det vil si en større bredde på et høyere nivå. Bare da vil "den røde" bli førstevalg for "den vanlige" jeger.

Eksteriør

For jakthunder er utstillinger og eksteriørbedømmelse et redskap for å få fram funksjonelle hunder til sitt bruk. Hundene må ha et eksteriør som gjør at de kan springe i galopp i norsk terreng, være seg skog eller høyfjell, på en slik måte at kropp og krefter holder i dagesvis. At det samtidig er vakkert å se på er ingen ulempe. Irsksetterens popularitet hos mange, skyldes nettopp dens vakre utseende, for ikke å si "skjønnhet" og sin eleganse i fjellet. Dette ønsker vi selvfølgelig å ta vare på, vi ønsker "the dual purpose dog" som våre forfedre benevnte det.

Utdringen i de kommende år for rasen er helt klart å stabilisere rasens utseende opp imot vedtatt standard, ivareta det funksjonelle eksteriør kombinert med de foran nevnte jaktegenskaper.

Gemytt

I prioriteten skulle hundenes gemytt kanskje stått øverst. Med alle dets aspekter er vel det hundens viktigste egenskap både som jakt- og prøvehund, familiehund og for at den skal kunne fungere i et moderne samfunn. Dresserbarhet, flegma og sterkt nervestatus er ord vi gjerne bruker. Slik hundehold bedrives i dag er problemet å finne hensiktsmessige målemetoder og -kriterier for dette. Hva som er arv og miljø forstyrrer også bildet. Kravene i denne sammenheng må vi imidlertid forvente vil stige i samfunnet og dermed hos nye hundeeiere. Det er å forvente at klubben vil måtte engasjere seg sterkere i dette tema i de kommende år.

Helse

Irsksetteren framstår i dag som en frisk og hardfør hund. Fra veterinærhold bekreftes gjerne dette både individuelt sett og sett i forhold til mange andre raser. Vi vet imidlertid at også i vår rase har vi sykdommer, defekter, feil og uønskede forhold som vi må følge med i utviklingen av, dersom de ikke skal gjøre større skade enn nødvendig. Renrase-avl i små populasjoner er en sårbar aktivitet, mang-foldet i arvemassen er begrenset og en rekke uønskede forhold nedarves slik at de kan forsterke seg. Som mange andre raser har vi også kjempet mot forekomsten av HD-hofteledds dysplasi. Det så lenge ut som vi var på rett veg og vi oppnådde en reduksjon fra ca 25% til under 10% med HD i perioden 1980 til -93. Dessverre har vi de siste par år opplevd en økning igjen og vi er i jubileumsåret midt opp i en situasjon der vi og de øvrige fuglehundraser har fått en dobling og mere til i forhold de lave tall for noen år siden. Hva dette skyldes og hvor det bører hen er ikke godt å si. Det viser imidlertid at vi fortsatt må være ørvåken på hvordan vi steller oss i avlsammenheng.

I perioden som har gått har vi også hatt en situasjon rundt "dvergvekst" hos irsksetter. En "oppblomstring" først på 90-tallet skapte bekymring hos medlemmer, oppdrettere og avlsråd og det ble igangsatt en utredning med testparringer o.l. I dag vet vi at denne type "dvergvekst" skyldes en ressesiv, autosomal nedarving av et defekt gen. At vi vet om faren og forholder oss deretter, synes i dag å være nok til at situasjonen har roet seg ned og at vi berger unna ytterligere restriksjoner.

Gendefekter må vi kunne forvente blir lettere å hanskes med i fremtiden. Vitenskapens store fremskrift på dette området vil helt sikkert også bli tilgjengelig på hundeavl. Med genkart på parringspartnerne over alle uønskede og ønskede egenskaper, vil oppdretterne kunne unngå å produsere og selge hvalper med uønskede egenskaper.

Jakt med fuglehund

Jakt er å høste av et overskudd i naturen som kan nytes til mat eller dekke andre behov vi mennesker har. Hvor lenge samfunnet vil godkjenne at vi har et produksjonoverskudd hos våre hønsefugler er ikke godt å si. Mange mener også at det er inhuman og etisk uforsvarlig å dekke våre (mat)behov på den måten vi sportsjegere bedriver i skog og fjell. At store endringer vil skje i Norge i de neste 20 år tror jeg ikke, men på lengre sikt med dagens utvikling, synes jeg ikke situasjonen

innbyr til optimisme. Det blir derfor en utfordring for oss alle å oppføre oss som hundeeiere og jegere slik at vi har noe å jakte på og slik at samfunnet tillater oss å gjøre det innenfor opptrukne rammer. Så lenge jakten består, tror jeg nok også at bruk av hund tillates. Her kommer utviklingen oss i møte med argumentet om raskt å finne skadeskutt vilt.

Jaktprøvesporten

Fra opprinnelig å være en aktivitet for en eksklusiv gjeng jegere og hundefolk med god råd, eksploderte sporten i løpet av 70- og 80-åra. I dag er vi inne i en mere stabil situasjon med svak vekst (?). Hvor vi går videre er usikkert og henger sammen med mange faktorer, ikke minst de som er nevnt i punktet foran. Ingen jakt betyr heller ingen jaktprøver. Eller er det slik ? Opprinnelig var jaktprøver et redskap i avlens tjeneste. Dette er det vel fremdeles og vi tviholder på argumentasjonen om at regelverket er lagt opp for å tjene praktisk jakt. Vi må imidlertid innse at det også har blitt en sport for sportens skyld. For mange tjener den som en meningsfyllt fritids-beskjeftigelse

som gir både frisk luft, mosjon og sosial tilhørighet. Kvalitetsbedømmelsen 1.premie UK/AK er ikke nok for å kvalifisere for de store avlsoppgaver, du må helst ha flerfoldige VK-premier og gjerne NM og andre høystatustitler skal du telle med. Dette fører til 20-30 prøvestarter pr år for hver hund noe som selvfølgelig ikke gjøres kun for å få en kvalitetsbedømmelse.

Å spå om jaktprøvesportens framtid er vanskelig. Mye av klubbens aktiviteter er fokusert rundt denne, og de irlses gode resultater her gir nok også mye av grunnlaget for rekrutteringen av nye eiere og medlemmer. La oss imidlertid for hundenes skyld huske hvorfor vi driver med dette, da tror jeg vi totalt sett oppnår de beste resultater for den irlses setter.

Norsk Irsksetterklubb som organisasjon

Med beskrivelsen foran er det klart at vi som organisasjon har en rekke utfordringer. Vi har nylig endret organisasjonsform og har med denne et fundament for en demokratisk beslutningsform samt et apparat for desentral arbeidsdeling. Bare i fellesskap kan vi ha forventninger til at vi skal håndtere utfordringene. Arbeidsdelingen mellom hovedstyret og avdelinger/distrikter må derfor stadig diskuteres og avklares slik at vi blir effektive i vårt arbeid for den irlses setter.

For Hovedstyret synes utdanning og avlspolitikk å være de områder som må prioritieres fremover. Både for det daglige hundehold, for jakten og fuglehundsporten, er det økende behov for kurs, instruksjon og treningssamlinger. Samtidig trenger vi skolerte tillitsvalgte og ikke minst dommere av ulike slag. Hundeavl blir også mer og mer "vitenskapelig". Skal vi kunne utnytte informasjon fra tallkarakterer, statistikker o.l., må vi også opparbeide kompetanse og sørge for at kunnskapen kommer ut til oppdrettere og hvalpekjøpere. Bare da kan de bli tatt hensyn til i avlen.

Sammen har vi kanskje de største utfordringene sammen med de øvrige fuglehundraser og jeger-organisasjoner. Også her må vi diskutere og avklare arbeidsdeling dersom vi skal nå fram og bli hørt. Fuglehund-Norge er i dag et lappeteppe av raseklubber, distriktsklubber og jeger- og fisk-avdelinger og i mange sammenhenger er vi konkurrenter. Vi må imidlertid løre oss å samarbeide og finne fram til en hensiktsmessig form på dette om vårt felles mål: Jakt med fuglehund.

Med disse ord vil jeg ønske klubbens medlemmer
LYKKE TIL MED FREMTIDEN !

*Hilsen Birger Stene
NISKs formann i jubileumsåret.*

HD statistikk for irsk rød og hvit setter fordelt pr. år

Statistikken er beregnet pr. 8/5-98

År	Reg.	Rømgtet		Frie		Svak		Middels		Sterk	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1993	7	1	14,3	1	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
1994	6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Totalt for alle registrerte røde og hvite setter

13	1	7,7	1	100,0	0	0,0	0	0,0	0,0
----	---	-----	---	-------	---	-----	---	-----	-----

HD statisikk for irsk setter fordelt pr. år

Statistikken er beregnet: 8/5-98

År	Reg.	Rømgtet		Frie		Svak		Middels		Sterk	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1987	345	157	45,5	131	83,4	11	7,0	8	5,1	7	4,5
1988	444	213	48,0	186	87,3	11	5,2	11	5,2	5	2,4
1989	289	129	44,6	111	86,1	7	5,4	7	5,4	4	3,1
1990	444	219	49,3	197	90,0	9	4,1	10	4,6	3	1,4
1991	409	183	44,7	167	91,3	7	3,8	7	3,8	2	1,1
1992	395	157	39,8	130	82,8	13	8,3	12	7,6	2	1,3
1993	472	194	41,1	164	84,5	17	8,8	9	4,6	4	2,1
1994	338	130	38,5	108	83,1	8	6,2	10	7,7	4	3,1
1995	373	139	37,3	102	73,4	23	16,6	12	8,6	2	1,4
1996	453	158	34,9	121	76,6	20	12,7	16	10,1	1	0,6

Totalt for alle registrerte irsk setter

3962	1679	42,2	1417	84,4	126	7,5	102	6,1	34	2,0
------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	----	-----

Irsksetteren anno 1997

Utvikling og resultater i perioden 1978 - 1997

Jomfruslettfjellets Doffen og Laffen.

**Vi vil gjerne takke følgende firmaer
som har støttet denne boken:**

VEIDEKKE ASA

SCHJØLBERG KJØLESERVICE AS

FÓRIMPORT AS